

تحليل راهبرد-محيط خارجي كسب و كار در عمان

مشاور و تحليل گر كسب و كار: دل آرام ميرزا آقا (ترقي خواه)

مشاوره گيرنده: مجموعه مهندسي پرگار

تابستان ۱۴۰۳

فهرست مطالب

۴	تحلیل وضعیت سیاسی عمان
۴	پیش‌گفتار
۶	شاخص‌های کلیدی سیاسی در عمان
۹	کشورهای تأثیرگذار بر سیاست داخلی عمان
۱۱	خطر تغییر بالقوه در دولت
۱۲	سیاست در برخورد با خارجی‌ها
۱۵	تحلیل وضعیت اقتصادی در عمان
۱۵	منابع طبیعی و نفت
۱۶	زیرساخت‌ها
۱۶	نیروی کار
۱۷	رشد اقتصاد
۲۸	وضعیت صنعت ساختمان در اقتصاد عمان
۳۲	تحلیل وضعیت فرهنگی-اجتماعی عمان
۳۲	فرهنگ محافظه‌کارانه و مذهبی
۳۳	روابط اجتماعی و شبکه‌سازی
۳۳	اهمیت خانواده
۳۳	گوناگونی فرهنگی و کارگران خارجی
۳۴	ساعات کاری و تعطیلات
۳۴	تعاملات اجتماعی و کاری
۳۵	زبان
۳۵	صبر و تحمل
۳۵	فرهنگ عمان در رویارویی با افراد خارجی در فضای کسب‌وکار
۳۷	تحلیل وضعیت فن‌آوری در عمان
۳۹	فیلترینگ در عمان
۴۰	تأثیر فیلترینگ بر کسب‌وکارها در عمان
۴۲	تحلیل وضعیت قانونی در عمان

۴۲	شرایط قانونی راه اندازی کسب و کار در عمان.....
۴۴	مالیات
۴۵	جرایم مرتبط با کسب و کار در عمان.....
۴۶	تخلف مالیاتی
۴۷	استخدام نیرو در عمان
۴۹	تحلیل وضعیت بوم شناختی در عمان

تحلیل وضعیت سیاسی عمان

پیش‌گفتار

کشور عمان، با رهبری سلطان هیثم بن طارق، دارای یک سلطنت مطلقه است. سلطان هیثم در سال ۲۰۲۰ و پس از مرگ سلطان قابوس، بنیان‌گذار عمان مدرن، به قدرت رسید.

کشور عمان در حال حاضر روابط دیپلماتیک پیچیده‌ای با کشورهای همسایه و قدرت‌های جهانی دارد. این کشور به عنوان یک میانجی منطقه‌ای شناخته می‌شود و همواره در تلاش است تا نقشی بی‌طرفانه را در مناقشات منطقه‌ای ایفا کند و به تقویت روابط با کشورهای شورای همکاری خلیج فارس، به‌ویژه عربستان سعودی و قطر، و دیگر قدرت‌های جهانی بپردازد. همچنین، این کشور تلاش می‌کند تا با جذب سرمایه‌گذاری خارجی، اقتصاد خود را متنوع‌تر کند.

در سطح داخلی، عمان تحت رهبری سلطان هیثم با چالش‌های اقتصادی و سیاسی گوناگون روبه‌رو است و به‌آرامی به‌سوی اصلاحات سیاسی در حرکت است. یکی از اهداف اصلی سلطان هیثم کاهش کسری بودجه و تنوع‌بخشیدن به منابع درآمدی کشور است. وی از طریق سرمایه‌گذاری در انرژی‌های تجدیدپذیر و پروژه‌هایی بزرگ مانند مزرعه خورشیدی ابری، که بزرگ‌ترین پروژه تجدیدپذیر عمان به‌شمار می‌آید، سعی در رسیدن به این اهداف دارد.

حکومت سلطان هیثم بر اصلاحات ساختاری در دستگاه دولتی نیز تأکید دارد. این حکومت برنامه‌ای برای دیجیتالی‌سازی فرآیندهای دولتی تدوین کرده است. با این حال، همچنان برخی از کسب‌وکارها از پیچیدگی‌های اداری و هزینه‌های بالای دریافت مجوزها شکایت دارند.

گذشته از این، کُندی سرعت اصلاحات سیاسی در عمان، اعتراضات جوانان عمانی را برانگیخته است و جوانان عمانی خواستار مشارکت بیشتر در تصمیم‌گیری‌های سیاسی هستند. از این روی، کشور عمان نیز مانند بسیاری از کشورهای حوزه خلیج فارس، دست‌خوش اعتراضات مردمی شده است.

یکی از انواع حکومت‌های تمامیت‌خواه با پادشاهی است که در آن شخص پادشاه تا زمان مرگ حکومت می‌کند و پس از خود نیز جانشین¹ انتخاب می‌کند. در این روش حکومتی، هیچ حق انتخابی برای مردم وجود ندارد.

² Gulf Cooperation Council

اعتراضات در عمان از سال ۲۰۱۱ و همزمان با موج بهار عربی تحت تأثیر مصر و تونس، شروع شد. معترضان عمانی که درصد بیشترشان را جوانان تشکیل می‌دادند، خواستار وقوع اصلاحات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی گسترده در عمان بودند. بیکاری، فساد و نیاز به فرصت‌های شغلی بیشتر، از دلایل اصلی این نارضایتی‌ها بود. این اعتراضات در شهرهای مسقط، صحار و صلاله به اوج خود رسید، به‌طوری‌که پلیس از گلوله‌های پلاستیکی و آب‌پاش برای متفرق کردن معترضان استفاده کرد و تعداد زیادی از فعالان را بازداشت کرد.

اعتراضات بعدی مردم عمان در سال ۲۰۲۱ رخ داد. این اعتراضات بیشتر بر مسائل اقتصادی و بیکاری متمرکز بود. جوانان بیکار و کارگرانی که از کار اخراج شده بودند، خواستار ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و بهبود شرایط زندگی بودند. اعتراضات در چندین منطقه از جمله صحار، صلاله و عبری رخ داد و در برخی از موارد به خشونت کشیده شد. تعداد زیادی از معترضان در این سال، توسط نیروهای امنیتی بازداشت شدند.

از اعتراضات سال ۲۰۲۳ در عمان اطلاعاتی دقیق و قابل استناد در دسترس نیست. اما به نظر می‌رسد که همچنان مسائل اقتصادی و بیکاری از دلایل اصلی نارضایتی‌های جوانان عمانی در این اعتراضات بوده باشد. شدت اعتراضات در این سال، در مقایسه با سال‌های گذشته کمتر بوده است؛ اما جوانان عمانی همچنان خواستار اصلاحات سریع‌تر و بهبود شرایط زندگی هستند.

دولت در پاسخ به مجموع این اعتراضات، برنامه‌هایی برای ایجاد فرصت‌های شغلی و افزایش مشارکت عمانیان در نیروی کار اعلام کرده است. با این حال، اخبار حاکی از آن است که بسیاری از جوانان هنوز بر این باورند که اصلاحات اعمال شده کافی نیست و تغییرات بیشتری لازم است.

گذشته از اعتراضات، سلطان هیثم با چالش‌های بزرگ دیگری نیز روبه‌روست که شامل تنوع‌بخشی به اقتصاد وابسته به نفت و گاز عمان، ایجاد فرصت‌های شغلی برای جمعیت جوان و اجرای سریع‌تر اصلاحات سیاسی و جذب سرمایه‌گذار است. توانایی دولت در مدیریت چالش‌ها، واکنش آن به اعتراضات و توانایی در اجرای اصلاحات مؤثر، تعیین‌کننده ثبات آینده عمان خواهد بود.

شاخص‌های کلیدی سیاسی در عمان

ساختار حکومتی و رهبری پایدار

همان‌گونه که پیش‌تر نیز گفته‌شد، عمان یک سلطنت مطلقه دارد و سلطان در آن رهبر مطلق است. این کشور به ثبات سیاسی و رهبری قوی، به‌ویژه تحت رهبری طولانی‌مدت سلطان قابوس، شناخته شده‌است. این ثبات یکی از عوامل کلیدی در جذب سرمایه‌گذاری خارجی و توسعه اقتصادی بوده‌است.

ساختار دولتی

شورای عمان شامل دو بخش است. بخش نخست مجلس شورا یا شورای مشورتی است که اعضای آن از طریق انتخابات عمومی انتخاب می‌شوند. بخش دیگر مجلس دولت یا شورای دولتی است که اعضای آن توسط سلطان منصوب می‌شوند. این شوراها نقش مشورتی دارند و قدرت قانون‌گذاری‌شان محدود است. انتخابات مجلس شورا هر چهار سال یکبار برگزار می‌شود. البته کاندیداتوری و فعالیت‌های سیاسی در این کشور با محدودیت‌هایی همراه است. وزارت‌خانه‌ها و نهادهای دولتی نیز تحت نظارت مستقیم سلطان قرار دارند و مسئول اجرای سیاست‌های دولت هستند.

اصلاحات سیاسی

برخی اصلاحات سیاسی اساسی در عمان مانند انتخابات محدود برای مجلس شورا، از سال ۲۰۱۱ به بعد صورت گرفته‌است. هرچند قدرت واقعی همچنان در دست سلطان و نزدیکان اوست. سلطان هیثم نیز پیرو اصلاحات فوق و پس از به قدرت رسیدن، چندین اصلاح سیاسی و اقتصادی را رقم زد که عبارتند از بازسازی دولت، کاهش بوروکراسی و تلاش برای تنوع‌بخشی به اقتصاد. هدف وی از این اصلاحات افزایش شفافیت و کارآمدی دولت بود.

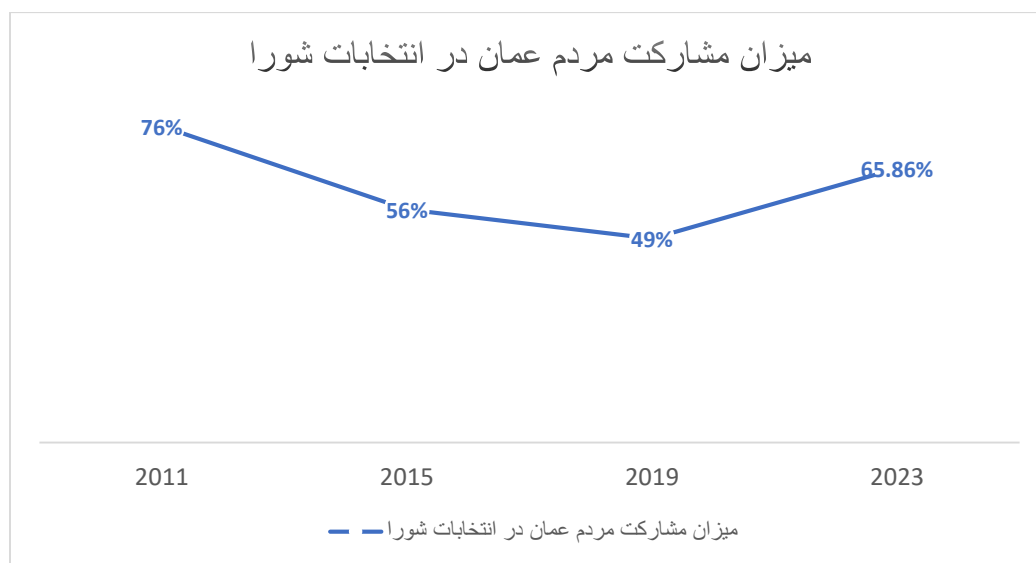
مردم عمان در پاسخ به این اصلاحات در دوره‌های مختلف، رفتارهای متفاوتی از خود نشان دادند. برای نمونه میزان مشارکت مردم عمان در انتخابات مجلس شورا در سال‌های مختلف متفاوت بوده‌است. در

انتخابات سال ۲۰۱۱، میزان مشارکت به ۷۶ درصد رسید و بالاترین رقم تا به امروز را ثبت کرد. با توجه به اینکه انتخابات سال ۲۰۱۱، نخستین شانس و فرصت مردم عمان برای مشارکت در امور کشورداری بود، این میزان مشارکت را می‌توان نشانه علاقه مردم به اعمال اصلاحات در ساختار سیاسی و خروج تدریجی حکومت از وضعیت مطلقه قلمداد کرد.

با این حال، میزان مشارکت مردم در ادامه کاهش یافت تا در سال ۲۰۱۹، به کمترین میزان خود رسید. این روند نزولی می‌تواند از محقق نشدن توقعات رأی‌دهندگان از جایگاه و میزان نفوذ شورا در حکومت نشأت گرفته باشد.

در آخرین انتخابات در سال ۲۰۲۳، مقدار مشارکت مردمی افزایش پیدا کرد و به ۶۵/۸۸ درصد رسید که افزایشی چشمگیر را نسبت به انتخابات قبلی نشان می‌دهد. این افزایش مشارکت می‌تواند تا حدودی نشان‌گر توجه و امید بیشتر شهروندان عمانی به فرآیندهای دموکراتیک و مشارکت در تصمیم‌گیری‌های ملی باشد. البته، استفاده از سیستم‌های رأی‌گیری الکترونیکی و تسهیل فرایند رأی‌گیری نیز در این افزایش چشمگیر، نقش قابل‌توجهی داشته است.

میزان مشارکت مردم عمان در انتخابات سال ۲۰۲۷، تعیین می‌کند که آیا مردم عمان به‌راستی به پیشرفت فرآیندهای دموکراتیک در عمان امید دارند یا بر این باورند که انتخابات شورا تنها واریته‌ای برای خلاصی دولت از اعتراضات مردمی است.

شکل ۱. نمودار روند مشارکت مردم عمان در انتخابات شورا از شروع تا کنون

آزادی‌های مدنی و حقوق بشر

عمان در زمینه آزادی‌های مدنی و حقوق بشر با چالش‌هایی جدی روبه‌روست. آزادی بیان و تجمعات و انجمن‌ها به‌شدت محدود هستند و فعالان سیاسی و حقوق بشری تحت فشار قرار دارند.

در واقع، عمان در شاخص‌های آزادی‌های مدنی و حقوق بشر در مقایسه با سایر کشورهای جهان رتبه‌ای پایین و روبه‌نزول دارد و این حاکی از بدتر شدن وضعیت حقوق بشر در این کشور است. البته سایر کشورهای منطقه نیز از رتبه‌های قابل‌قبولی برخوردار نیستند.

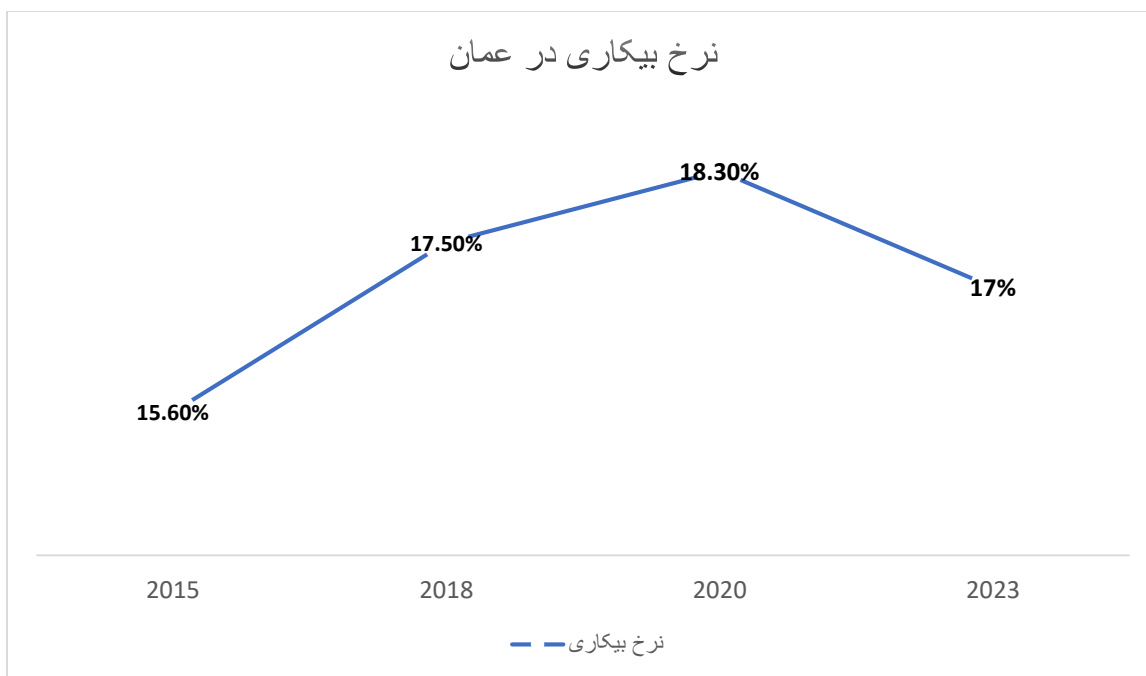
با این حال، دولت عمان ادعا دارد که گام‌هایی برای بهبود شرایط حقوق بشر برداشته‌است، از جمله اصلاح قوانین کار و تلاش برای افزایش حقوق و شرایط کاری کارگران مهاجر.

جدول ۱. نرخ جهانی کشور عمان در آزادی‌های مدنی

	۲۰۱۰	۲۰۱۵	۲۰۲۰	۲۰۲۳
رتبه جهانی عمان در آزادی‌های مدنی	۱۳۲	۱۴۲	۱۴۸	۱۵۰

نرخ بیکاری

بیکاری یکی از عوامل مهم نارضایتی‌های سیاسی در عمان، به‌ویژه در میان جوانان است. نرخ بیکاری نیز یکی از شاخص‌های کلیدی اقتصادی مرتبط با سیاست است. البته این نرخ با توجه به نمودار صفحه بعد، و پیرو اصلاحات اندک اعمال‌شده توسط حکومت سلطان هیثم، در حال حاضر در یک روند نزولی قرار گرفته‌است.

شکل ۲. نمودار روند نرخ بیکاری در عمان در سال‌های مختلف

سیاست خارجی و روابط دیپلماتیک

عمان از سیاست خارجی بی‌طرفانه و نقش میانجی‌گرانه در مناقشات منطقه‌ای پیروی می‌کند. این کشور روابط دیپلماتیکی قوی با کشورهای شورای همکاری خلیج فارس و سایر قدرت‌های جهانی دارد. در ادامه به این موضوع بیشتر پرداخته خواهد شد.

یکی از اولویت‌های سیاست خارجی عمان جذب سرمایه‌گذاری خارجی و تنوع‌بخشی به اقتصاد، با هدف کاهش وابستگی به نفت است.

کشورهای تأثیرگذار بر سیاست داخلی عمان

عربستان سعودی

عربستان سعودی به‌عنوان یکی از قدرتمندترین کشورهای شورای همکاری خلیج فارس، تأثیری قابل‌توجه بر سیاست داخلی عمان دارد. روابط نزدیک اقتصادی و سیاسی میان دو کشور، عمان را تحت تأثیر سیاست‌ها

و استراتژی‌های منطقه‌ای سعودی قرار می‌دهد. سرمایه‌گذاری‌های مشترک و همکاری‌های اقتصادی، از جمله پروژه‌های بزرگ زیرساختی، نشان‌گر این تأثیرات است.

ایران

ایران یکی از بازیگران مهم منطقه‌ای است که به واسطه نزدیکی جغرافیایی و روابط تاریخی، تأثیر زیادی بر سیاست داخلی عمان دارد. عمان همواره سعی کرده‌است که نقشی بی‌طرفانه را در مناقشات میان ایران و دیگر کشورهای خلیج فارس ایفا کند و به عنوان یک میانجی صلح عمل کند. این رویکرد موجب می‌شود که عمان از سیاست‌های منطقه‌ای ایران نیز تأثیر بپذیرد.

ایالات متحده

ایالات متحده از طریق همکاری‌های نظامی و امنیتی، تأثیری قابل‌توجه بر سیاست داخلی عمان دارد. پایگاه‌های نظامی امریکا در عمان و حمایت‌های امنیتی و اطلاعاتی از جمله عوامل تأثیرگذار هستند. همچنین، روابط اقتصادی و تجاری با امریکا نقشی مهم در تعیین سیاست‌های اقتصادی عمان دارد.

امارات متحده عربی

امارات نیز به عنوان یکی از همسایگان عمان و عضو شورای خلیج فارس، تأثیرات زیادی بر سیاست‌های عمان دارد. همکاری‌های اقتصادی و تجاری گسترده، پروژه‌های مشترک زیرساختی و همچنین روابط فرهنگی و اجتماعی میان دو کشور، از جمله عوامل تأثیرگذار هستند.

قطر

عمان سعی کرد در بحران دیپلماتیک میان قطر و برخی از کشورهای حوزه خلیج فارس در سال ۲۰۱۷، نقش بی‌طرفانه خود را حفظ کند و به عنوان یک میانجی در حل و فصل آن اقدام نماید. این رویکرد موجب شد تا عمان از سیاست‌های قطر نیز تأثیر بپذیرد و روابط تجاری و اقتصادی خود را با این کشور تقویت کند.

به‌طور کلی، عمان تحت تأثیر روابط و تعاملات با کشورهای منطقه‌ای و جهانی قرار دارد. ایران، عربستان سعودی، ایالات متحده، امارات و قطر از جمله کشورهایی هستند که به واسطه روابط اقتصادی، نظامی و

دیپلماتیک خود، تأثیراتی قابل توجه بر سیاست‌های داخلی عمان دارند و عمان سعی کرده است با حفظ نقش بی طرفانه و میانجی‌گرانه خود، تعادلی را میان این تأثیرات ایجاد کند و سیاست‌های داخلی خود را با توجه به منافع کلی و ثبات منطقه‌ای تنظیم کند.

خطر تغییر بالقوه در دولت

پیش‌بینی دقیق احتمال وقوع تغییرات در دولت عمان کار آسانی نیست و از عواملی مختلف تأثیر می‌پذیرد. بر اساس تاریخ، عمان یکی از پایدارترین کشورهای خلیج فارس از نظر سیاسی بوده است. سلطنت مطلقه در عمان، قدرت را به صورت متمرکز نگهداشته و تغییرات عمده سیاسی به ندرت رخ داده است. ثبات نسبی سیاسی عمان، باعث کاهش احتمال تغییرات بزرگ در دولت می‌شود.

سلطان هیثم اصلاحات سیاسی و اقتصادی را به آرامی پیش می‌برد و اعتراضات اخیر نشانگر فشار جامعه عمان برای تسریع این اصلاحات است. با این حال، تاکنون تغییرات عمده‌ای در این راستا، در ساختار دولت رخ نداده است. اگر دولت نتواند به این نارضایتی‌ها پاسخ بدهد، احتمال افزایش فشار برای تغییرات بیشتر وجود خواهد داشت.

همچنین روابط عمان با کشورهای همسایه و قدرت‌های جهانی نیز می‌تواند بر تغییرات سیاسی داخلی تأثیرگذار باشد. هرچند عمان سعی کرده است نقشی بی طرفانه را در مناقشات منطقه‌ای بازی کند، اما تأثیرات خارجی می‌توانند به تغییرات داخلی منجر شوند.

گذشته از این، سلطان هیثم بن طارق در حال حاضر ۶۸ ساله است و تاکنون هیچ گزارشی از مشکلات جدی سلامت وی وجود نداشته است. بنابراین، به نظر نمی‌رسد که به زودی خطر تغییر دولت عمان، ناشی از فوت سلطان وجود داشته باشد. سلطان هیثم پسرش ذی یزن بن هیثم را به عنوان نخستین ولیعهد عمان منصوب کرده است. این انتصاب در ژانویه ۲۰۲۱ اعلام شد و به این ترتیب، مقام ولیعهدی برای نخستین بار در تاریخ عمان، به طور رسمی ایجاد شد. ولیعهد ذی یزن نیز در سال ۱۹۹۰ متولد شده است و در حال حاضر وزیر فرهنگ، ورزش و جوانان عمان است.

نگاه سیاسی ذی یزن تا حدودی به نگاه سیاسی پدرش شبیه است. وی در پی تقویت اقتصاد و پیشبرد اصلاحات است. همان‌طور که پیش‌تر نیز گفته‌شد، اصلاحات سیاسی در دوران سلطان هیثم در جهت دخالت-دادن مردم در تصمیم‌گیری‌های سیاسی، به‌آرامی در حال وقوع هستند. به نظر می‌رسد که ذی یزن نیز از همین رویکرد پیروی کند و در آینده به بهبود وضعیت اقتصادی و افزایش مشارکت جوانان اهمیت دهد.

با این حال، ممکن است تفاوت‌هایی در نگاه و رویکردهای اجرایی پدر و پسر وجود داشته‌باشد که در آینده نمایان شود؛ به‌خصوص با توجه به اینکه ممکن است ذی یزن به عنوان نسلی جوان‌تر از خانواده سلطنتی، دیدگاهی نوین‌تر در مورد اصلاحات سیاسی داشته‌باشد و با چالش‌های مدرن‌تر کشور به شکلی متفاوت برخورد کند.

با وجود این عوامل، می‌توان گفت که احتمال وقوع تغییرات عمده در دولت عمان، در کوتاه‌مدت به‌نسبت پایین است. اما در بلندمدت و با افزایش فشارهای داخلی و خارجی، ممکن است این احتمال افزایش پیدا کند. بنابراین، در صد دقیق امکان وقوع تغییرات در در دولت عمان قابل‌تعیین نیست، اما می‌توان گفت که تحت شرایط فعلی، این احتمال به‌نسبت کم است.

سیاست در برخورد با خارجی‌ها^۳

عمده‌ی سیاست عمان در برخورد با مهاجران به این کشور، بر اساس نیازهای اقتصادی و امنیت ملی تبیین شده‌است. کشور عمان به دلیل کمبود نیروی کار به‌ویژه در بخش‌های صنعت نفت و گاز، ساخت‌وساز و خدمات، به مهاجران وابسته است. با این حال، این کشور برای کنترل ورود و اقامت مهاجران، سیاست‌های سختگیرانه‌ای اعمال می‌کند.

به‌طور کلی، بخش بزرگی از نیروی کار عمان را مهاجران تشکیل می‌دهند. بیشتر مهاجران به عمان، اهالی کشورهای آسیای جنوبی مانند هند، پاکستان و بنگلادش هستند.

عمان ادعا دارد که در سال‌های اخیر، اصلاحات مختلفی را در قوانین کارگری خود اعمال کرده‌است تا شرایطی بهتر را برای نیروی کار مهاجر فراهم آورد. بر اساس این ادعا، اصلاحات یادشده شامل افزایش حقوق، بهبود شرایط کاری، و ایجاد تسهیلات برای کارگران مهاجر بوده‌است.

منظور جهانگردان نیست^۳

همان‌گونه که پیش‌تر نیز گفته شد، دولت عمان کنترل‌های سختگیرانه‌ای را بر ورود و اقامت مهاجران اعمال می‌کند تا بتواند امنیت اجتماعی کشور را حفظ کند. مهاجران برای ورود به کشور نیاز به ویزا دارند. ویزا به‌طور معمول به کارفرما وابسته است. کارفرمایان باید مسئولیت‌های مختلفی را در قبال کارگران مهاجر بپذیرند، از جمله تأمین مسکن و پرداخت حقوق به‌موقع. با این وجود، همچنان گزارش‌هایی از نقض حقوق انسانی مهاجران در این کشور ارائه می‌شود. این گزارش‌ها شامل کار اجباری، شرایط کاری غیرانسانی و محدودیت‌های شدید در تغییر کارفرما است.

مهاجران در عمان، به‌طور معمول در جوامع جداگانه‌ای زندگی می‌کنند و تعامل محدودی با جامعه محلی دارند. دولت عمان برای افزایش همگرایی اجتماعی و فرهنگی میان مهاجران و جامعه محلی برنامه‌هایی تدوین کرده‌است، اما هنوز راه زیادی تا رسیدن به این هدف مانده‌است.

سیاست عمان در رویارویی با خارجی‌های کارآفرین کاملاً با سیاست این کشور در رویارویی با کارگران مهاجر متفاوت است. این کشور با هدف جذب سرمایه‌گذاری و تشویق به راه‌اندازی کسب‌وکارها، سیاست‌های تسهیل‌کننده‌ای را برای این دسته‌ی به‌خصوص در پیش گرفته‌است.

دولت عمان برای جذب سرمایه‌گذاران خارجی قوانینی را تصویب کرده‌است که معافیت‌های مالیاتی، کاهش تعرفه‌ها و تسهیل در صدور مجوزهای لازم برای شروع کسب‌وکار را شامل می‌شود. به عنوان نمونه، خارجی‌ها می‌توانند تا ۱۰۰ درصد مالکیت شرکت‌های خود را در مناطق آزاد اقتصادی داشته‌باشند.

عمان چندین منطقه آزاد اقتصادی ایجاد کرده‌است که امکان بهره‌برداری از مزایای مالیاتی و تسهیلات دیگر را برای کارآفرینان خارجی فراهم می‌کند. این مناطق آزاد به‌طور خاص برای جذب سرمایه‌گذاران خارجی طراحی شده‌اند و از مقررات تسهیل‌شده‌تری برخوردارند.

این کشور زیرساخت‌های مناسبی را نیز برای کارآفرینان فراهم کرده‌است، از جمله شهرک‌های صنعتی و مراکز نوآوری که به امکانات مدرن و فن‌آوری‌های پیشرفته مجهز هستند.

فرایند ثبت شرکت در عمان به‌نسبت ساده و سریع است. پورتال‌های آنلاین و مراکز خدماتی به کارآفرینان خارجی کمک می‌کنند تا مراحل ثبت شرکت و دریافت مجوزها را با سرعت بیشتری طی کنند.

همچنین، عمان برای کارآفرینان خارجی، ویزای کارآفرینی را در نظر گرفته‌است که به ایشان اجازه می‌دهد تا به مدت طولانی‌تری در این کشور اقامت داشته‌باشند و کسب‌وکار خود را مدیریت کنند.

علی‌رغم تسهیلات موجود، محدودیت‌هایی نیز برای کارآفرینان خارجی وجود دارد. برای نمونه، برخی از بخش‌های اقتصادی مانند نفت و گاز همچنان تحت کنترل دولت هستند و نیاز است که عمانی‌ها حتماً در برخی از کسب‌وکارها مشارکت داشته‌باشند.

همچنین، عمان برای تشویق کارآفرینان خارجی به استفاده از نیروی کار محلی و حل معضل بیکاری جوانان عمانی، کارآفرینان خارجی را ملزم می‌کند که درصدی از کارکنان خود را از میان عمانی‌ها انتخاب کنند.

تحلیل وضعیت اقتصادی در عمان

کشور عمان به عنوان یکی از کشورهای حوزه خلیج فارس، ویژگی‌ها و شرایط اقتصادی خاصی دارد که می‌تواند در تصمیم‌گیری برای راه‌اندازی کسب‌وکار در این کشور تأثیرگذار باشد.

منابع طبیعی و نفت

عمان یکی از تولیدکنندگان و صادرکنندگان نفت غیر عضو اوپک است که اقتصاد و هزینه‌های بودجه‌ای دولت آن به شدت به منابع طبیعی به‌ویژه نفت و گاز وابسته است. این کشور با ۵/۵ میلیارد بشکه ذخایر اثبات‌شده نفت خام، بیست‌ودومین کشور در جهان و هفتمین کشور در خاورمیانه از نظر میزان ذخایر نفت است و در جایگاهی پایین‌تر در مقایسه با ایران قرار دارد. با این حال، حدود ۷۰ درصد از درآمدهای دولت عمان از طریق صادرات نفت به‌دست می‌آید. این میزان از وابستگی اقتصادی به نفت باعث شده‌است که متغیرهای کلان اقتصادی عمان در معرض نوسانات قیمت نفت جهانی قرار گیرد.

البته دولت عمان در سال‌های اخیر تلاش زیادی برای تنوع‌بخشی به اقتصاد انجام داده‌است. برنامه‌هایی مانند Vision 2040 تدوین شده‌اند که هدف‌شان توسعه بخش‌های غیرنفتی مانند گردشگری، لجستیک، معدن و شیلات است.

برنامه Vision 2040 یک برنامه استراتژیک بلندمدت است که هدف آن تعیین مسیر درست توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور عمان تا سال ۲۰۴۰ است. این برنامه همان‌طور که پیش‌تر نیز گفته‌شد، با هدف تنوع‌بخشی به اقتصاد و کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی تبیین شده‌است و بر چهار محور اصلی تمرکز دارد. تنوع‌بخشی اقتصادی از طریق توسعه بخش‌های غیرنفتی و جذب سرمایه‌گذاری‌ها؛ توسعه اجتماعی از طریق ارتقای سیستم آموزشی و بهبود خدمات بهداشتی؛ پایداری محیط زیست با مدیریت منابع طبیعی و توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر؛ و حکمرانی و ارتقای کیفیت زندگی با تقویت حاکمیت قانون و توسعه زیرساخت‌های شهری و روستایی.

اهداف کلیدی این برنامه شامل سهم نفت در GDP، ایجاد فرصت‌های شغلی و افزایش سطح رفاه اجتماعی است. این برنامه تلاش دارد تا با تمرکز بر این محورها، عمان را به یک کشور پیشرفته و پایدار تبدیل کند، به‌طوری‌که توانایی رقابت در سطح جهانی را داشته‌باشد. همچنین این برنامه قصد دارد، به عنوان یک نقشه

راه جامع، یک مسیر توسعه پایدار را برای عمان تعیین کند و بهبود کیفیت زندگی مردم و ارتقای خدمات عمومی را در اولویت قرار دهد.

زیرساخت‌ها

عمان سرمایه‌گذاری زیادی در توسعه زیرساخت‌ها انجام داده است. بنادر مدرن، فرودگاه‌ها، جاده‌ها و پروژه‌های بزرگ توسعه‌ای مانند شهرک‌های صنعتی و مناطق آزاد تجاری ساخته شده‌اند که می‌توانند فرصت‌های زیادی را برای کسب‌وکارها فراهم کنند.

برای نمونه بندر صلاله و بندر صحار، مراکز تجاری و لجستیکی مهمی هستند و نقشی مهم در جذب تجارت بین‌المللی و سرمایه‌گذاری خارجی دارند.

در کل، عمان تلاش کرده است محیط کسب‌وکار خود را بهبود بخشد. قوانین و مقررات به منظور جذب سرمایه‌گذاری خارجی ساده‌تر شده است. همچنین، همان‌طور که در بخش پیش نیز بدان اشاره شد، مشوق‌های مالیاتی و تسهیلاتی برای شرکت‌های خارجی در نظر گرفته شده است.

نیروی کار

عمان دارای نیروی کار محلی آموزش‌دیده در سطح متوسط است. پس برای پروژه‌های بزرگ و تخصصی نیاز به نیروی کار خارجی دارد. البته دولت این کشور برنامه‌هایی برای تقویت آموزش و پرورش و تربیت نیروی کار ماهر بومی تبیین کرده است. برای نمونه می‌توان به برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای اشاره کرد. این برنامه‌ها برای تربیت نیروی کار ماهر در بخش‌های مختلف اقتصادی و افزایش اشتغال‌زایی اجرا شده‌اند.

علی‌رغم اجرای برنامه‌های این‌چنینی بعید به نظر می‌رسد که جامعه عمانی بتواند در آینده نزدیک نیروی کار متخصص مورد نیاز برای پیشرفت اقتصادی عمان را تأمین کند. پس انتظار می‌رود که دولت عمان برای تأمین این کمبود، همچنان دست‌به‌دامن سرمایه‌های انسانی کشورهای خارجی باشد.

رشد اقتصادی

رشد اقتصادی عمان به آینده برنامه‌های توسعه‌ای و تنوع‌بخشی اقتصادی بستگی دارد. ادامه تلاش‌ها برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی، توسعه بخش‌های غیرنفتی، و بهبود زیرساخت‌ها می‌تواند به رشد پایدار اقتصادی کمک کند. شکل زیر برخی از مهم‌ترین شاخص‌های اقتصادی کشور عمان از سال ۲۰۲۱ تا سال ۲۰۲۴ را نشان می‌دهد. در ادامه به تفصیل به آن‌ها پرداخته خواهد شد.

	2021	2022	2023	2024
GDP growth (%)	3.1	4.3	1.3	2
Inflation (yearly average, %)	1.5	2.8	1	2
Budget balance (% GDP)	-3.2	6.3	0.3	0.9
Current account balance (% GDP)	-4.9	3.2	2	2.5
Public debt / GDP (% GDP)	61.3	40	43	41

شکل ۳. برخی از متغیرهای کلان اقتصادی عمان در پنج سال اخیر

تولید ناخالص داخلی^۴

رشد تولید ناخالص داخلی یا همان رشد GDP یکی از شاخص‌های اصلی ارزیابی وضعیت اقتصادی کشور است. رشد GDP در عمان در طول دهه‌های گذشته، به‌طور کلی مثبت بوده، اما تحت تأثیر نوسانات قیمت نفت نیز قرار گرفته است. همان‌طور که پیش‌تر نیز گفته شد، هرچند عمان تلاش‌های زیادی برای تنوع‌بخشی به اقتصاد خود انجام داده است؛ با این حال، هنوز سهم قابل‌توجهی از GDP این کشور از بخش نفت و گاز تأمین می‌شود.

^۴ GDP

به‌طور کلی، برای پیش‌بینی روند GDP عمان در آینده، می‌توان به عوامل کلیدی زیر توجه کرد:

- **قیمت نفت:** قیمت نفت تأثیری قابل‌توجه بر GDP عمان دارد. با توجه به پیش‌بینی‌های فعلی که نشان‌گر افزایش تدریجی قیمت نفت در سال‌های آتی است، می‌توان انتظار داشت که GDP عمان نیز تحت تأثیر این عامل مهم و کلیدی افزایش یابد.

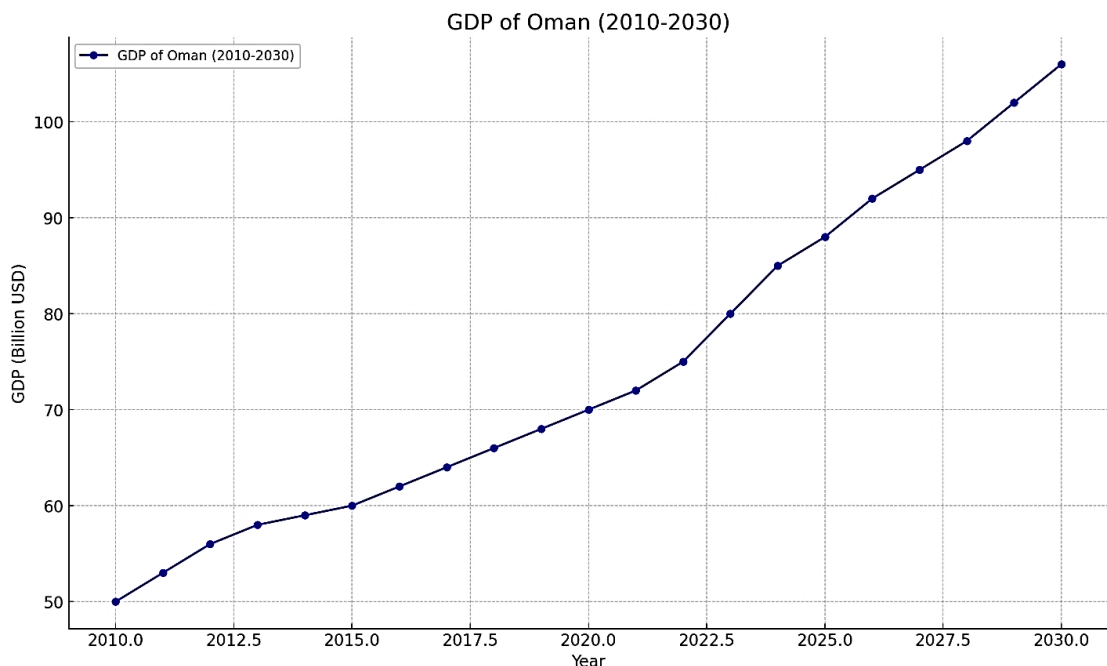
- **سرمایه‌گذاری‌های زیرساختی:** عمان در سال‌های اخیر سرمایه‌گذاری‌های قابل‌توجهی در زیرساخت‌ها انجام داده‌است. این سرمایه‌گذاری‌ها نیز می‌تواند به افزایش GDP بیانجامد.

- **اصلاحات اقتصادی و تنوع‌بخشی به اقتصاد:** دولت عمان برنامه‌های گوناگونی برای تنوع‌بخشی به اقتصاد در دست دارد. اگر توسعه بخش‌های غیرنفتی مانند گردشگری، حمل‌ونقل و خدمات مالی موفقیت‌آمیز باشند، می‌توانند به رشد پایدار بخش‌های غیرنفتی بیانجامد و در نتیجه به رشد GDP کمک کنند.

- **عوامل جمعیتی و نیروی کار:** افزایش جمعیت، بهبود سطح آموزش و مهارت نیروی کار نیز می‌تواند به رشد اقتصادی و افزایش GDP کمک کند.

با توجه به موارد مذکور، نمودار شکل ۴ تولید ناخالص داخلی عمان را در سال‌های آینده پیش‌بینی می‌کند. هرچند باید افزود که تمامی موارد مذکور، پیشامدهایی با احتمال و کیفیت وقوع متفاوت هستند و نمی‌توان به طور قطع به وقوع آنها، با کیفیت مورد نظر، استناد کرد. بر اساس این نمودار، تولید ناخالص داخلی عمان در آینده، به احتمال زیاد به‌طور پیوسته در حال افزایش خواهد بود.

در مقایسه جدول شکل ۳ با نمودار شکل ۴، دقت شود که جدول شکل ۳ میزان رشد GDP در سال‌های ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۴ را نشان می‌دهد و نه مقدار GDP را.

شکل ۴ - پیش‌بینی GDP عمان تا سال ۲۰۲۵

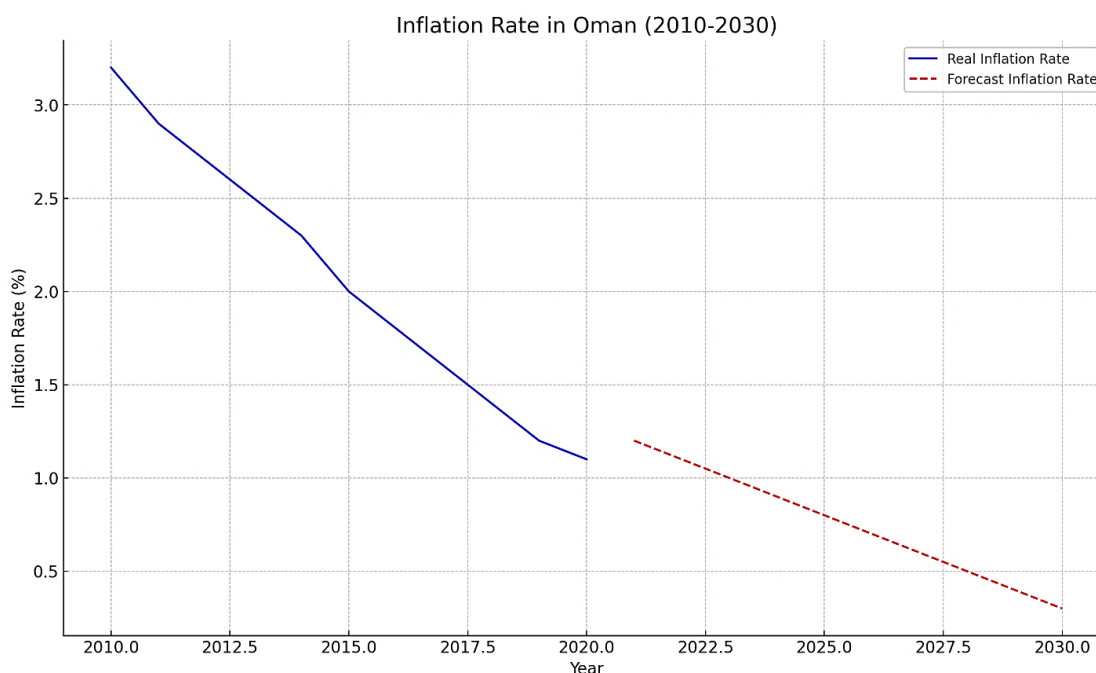
تورم در عمان

نرخ تورم در عمان به‌طور معمول پایین و پایدار است و دولت تلاش دارد این نرخ را در سطحی پایین نگه دارد. برخی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر نرخ تورم عمان به شرح زیرند:

- **سیاست‌های مالی و پولی دولت:** دولت عمان سیاست‌های مالی و پولی محتاطانه‌ای را برای کنترل تورم و حفظ ثبات مالی به‌کار گرفته‌است. این سیاست‌ها به حدی محتاطانه است که نرخ تورم را در برابر افزایش قیمت نفت جهانی و حتی افزایش هزینه‌های دولت نیز، همچنان پایین نگه داشته‌است.
- **قیمت نفت:** از آنجایی که عمان یکی از بزرگ‌ترین صادرکنندگان نفت در جهان است، قیمت نفت باید تأثیر زیادی بر اقتصاد عمان و نیز بر نرخ تورم این کشور داشته‌باشد. اما با تمهیدات اندیشیده‌شده توسط دولت عمان، نرخ تورم در برابر نوسان قیمت نفت مقاومت بیشتری دارد.
- **نرخ ارز:** به دلیل ارتباط قوی این کشور با دلار آمریکا، نرخ ارز در عمان به‌نسبت پایدار است و این می‌تواند برای سرمایه‌گذاران خارجی اطمینان‌بخش باشد. به عبارت ساده‌تر، ارز عمان به دلار

امریکا پگ شده است. این پگ باعث می شود که عمان در مقابل قیمت نفت و سایر نوسانات اقتصادی جهانی، آسیب پذیری کمتری داشته باشد.

- **واردات و صادرات:** تغییرات در قیمت کالاهای وارداتی و صادراتی به موجب تغییر نرخ ارز، بر نرخ تورم اثرگذار است. عمان بخش بزرگی از کالاهای مصرفی خود را وارد می کند. به دلیل وجود رقابت بالای ناشی از این واردات، افزایش قیمت ها و تورم تا حدی کنترل می شود.

شکل ۵. نمودارهای نرخ تورم و پیش بینی نرخ تورم در عمان تا سال ۲۰۳۰

نمودار شکل ۵ نشان می دهد که نرخ تورم در عمان در دوره ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰ به طور کلی روندی کاهشی را تجربه کرده است. این کاهش از سیاست های مالی و پولی محتاطانه دولت عمان و ثبات نسبی در قیمت های نفتی نشأت گرفته بود. به طوری که نرخ تورم از ۳/۲ درصد در سال ۲۰۱۰ به ۱/۱٪ در سال ۲۰۲۰ کاهش یافت.

با فرض ثبات نسبی قیمت نفت، با ادامه سیاست های مالی و پولی محتاطانه توسط دولت عمان و عدم وقوع شوک های بزرگ اقتصادی، پیش بینی می شود که نرخ تورم در عمان در دهه آینده به کاهش خود ادامه دهد و تا سال ۲۰۳۰ به ۰/۳ درصد برسد.

هرچند نرخ تورم پایین می‌تواند نشانه‌ای از ثبات اقتصادی باشد، اما چالش‌های خاص خودش را دارد. یکی از مهم‌ترین معایب تورم پایین، خطر تورم منفی یا کاهش عمومی قیمت‌هاست. تورم منفی می‌تواند منجر به کاهش تقاضا شود، زیرا ممکن است در این شرایط مصرف‌کنندگان و شرکت‌ها خرید و سرمایه‌گذاری را به تأخیر بیندازند. همچنین، افزایش ارزش واقعی بدهی‌ها فشار زیادی بر بدهکاران وارد می‌کند. زیرا نرخ تورم پایین به معنای افزایش ارزش واقعی پول است. این امر می‌تواند تأثیراتی منفی بر وام‌گیرندگان داشته باشد.

همچنین نرخ تورم پایین می‌تواند به کاهش نرخ بهره بیانجامد. این امر انگیزه سرمایه‌گذاری و گرفتن وام را کاهش می‌دهد و می‌تواند منجر به کاهش رشد اقتصادی شود. در شرایط نرخ تورم پایین، بانک مرکزی به‌طور معمول نرخ بهره را به مقداری نزدیک صفر کاهش دهد. این موضوع انعطاف‌پذیری سیاست پولی را محدود می‌کند و بانک مرکزی توانایی کمتری برای تحریک اقتصاد در مواقع مورد نیاز خواهد داشت.

از سوی دیگر، نرخ تورم پایین می‌تواند به کاهش قیمت‌ها و درآمدها برای کسب‌وکارها بیانجامد. این وضعیت می‌تواند بر سودآوری شرکت‌ها تأثیر منفی بگذارد و انگیزه برای گسترش و سرمایه‌گذاری‌های جدید را کاهش دهد. افزون بر این، این امر می‌تواند باعث افزایش بیکاری شود، زیرا در این شرایط، شرکت‌ها تمایل کمتری به استخدام نیروی کار جدید خواهند داشت.

نرخ تورم باید برای حفظ تعادل اقتصادی، در سطح مناسبی نگه داشته‌شود که نه خیلی بالا باشد و نه خیلی پایین. بانک‌های مرکزی کشورها به‌طور معمول تلاش می‌کنند نرخ تورم را در یک محدوده هدف معین^۵ حفظ کنند تا از بروز مشکلات ناشی از تورم پایین یا تورم بالا جلوگیری کنند. بدین ترتیب، نرخ تورم عمان در محدوده خطر ابتلای اقتصاد به تورم منفی قرار دارد.

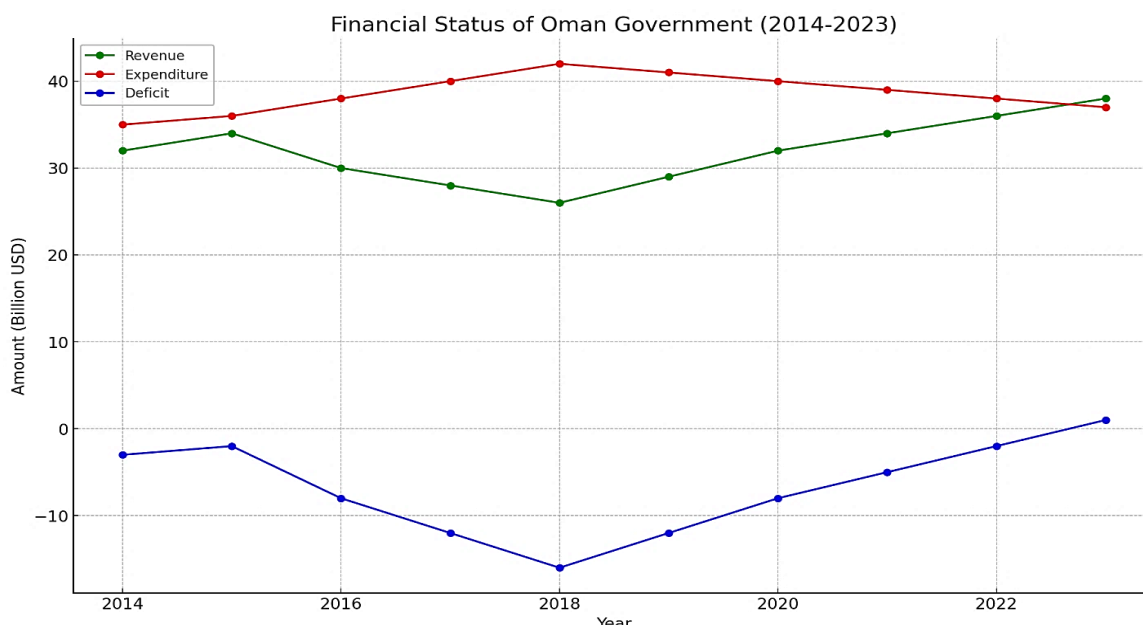
حدود ۲ درصد^۵

تراز بودجه^۶

درآمد دولت عمان در ده سال اخیر نوساناتی داشته است و این نوسانات بیشتر به دلیل تغییرات قیمت نفت و وابستگی اقتصاد عمان به درآمدهای نفتی است. افزایش تدریجی درآمدهای دولت در سال‌های اخیر، از تلاش‌های دولت در راستای تنوع‌بخشی به اقتصاد نشأت می‌گیرد.

از سوی دیگر، روند کلی هزینه‌های دولت عمان در ده سال اخیر افزایشی بوده است که مهم‌ترین دلیل آن سرمایه‌گذاری در پروژه‌های زیرساختی و توسعه‌ای است. البته این هزینه‌ها در چند سال اخیر تاحدودی کاهش یافته است که می‌تواند نشانگر تلاش دولت برای بهبود مدیریت مالی باشد.

عمان در سال‌های اخیر با کسری بودجه مواجه بوده است. کسری بودجه از تفاوت میان درآمدها و هزینه‌ها نشأت می‌گیرد، در بیشتر موارد به دلیل کاهش قیمت نفت و هزینه‌های بالای دولت رخ داده است. دولت عمان برای پوشش این کسری بودجه، دست به استقراض از بازارهای بین‌المللی و استفاده از ذخایر ارزی زده است. البته این کسری بودجه در سال‌ها اخیر کاهش یافته است که می‌تواند نشانگر بهبود وضعیت مالی و تلاش دولت برای کاهش بدهی‌ها باشد.

شکل ۶. درآمد، هزینه و کسری بودجه دولت عمان در ده سال اخیر

^۶ Budget Balance

موجودی حساب جاری^۷

موجودی حساب جاری یکی از مهم‌ترین شاخص‌های اقتصادی است و وضعیت مالی یک کشور در تبادلات خارجی را نشان می‌دهد. عمان به عنوان کشوری با سیاست خارجی بی‌طرفانه و دوستانه شناخته می‌شود و روابط تجاری خوبی با کشورهای مختلف دارد. این می‌تواند به جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی کمک کند. گذشته از این، حساب جاری به‌طور کلی شامل چهار بخش اصلی است:

- **تجارات کالاها؛** تفاوت بین صادرات و واردات کالاها
 - **تجارت خدمات؛** تفاوت بین صادرات و واردات خدمات
 - **درآمدهای سرمایه‌گذاری؛**^۸ درآمدها و هزینه‌های مرتبط با سرمایه‌گذاری‌های خارجی، از جمله سود سهام، بهره و سود شرکت‌های خارجی
 - **انتقال‌های جاری؛**^۹ انتقال یک‌طرفه پول مانند کمک‌های خارجی، ارسال پول توسط مهاجران به کشور مبدأ، و پرداخت‌های دولتی بین‌المللی
- هنگامی که درآمدهای خارجی یک کشور از هزینه‌های خارجی آن بیشتر باشد، حساب جاری مازاد دارد. این نشان می‌دهد که کشور در حال تولید و صادرات بیشتر از واردات خود است و می‌تواند سرمایه بیشتری در خارج از کشور سرمایه‌گذاری کند.
- با این حال، زمانی که هزینه‌های خارجی یک کشور از درآمدهای خارجی آن بیشتر باشد، حساب جاری کسری دارد. این نشان می‌دهد که کشور بیش از درآمد خود واردات انجام می‌دهد و ممکن است نیاز به جذب سرمایه‌های خارجی داشته‌باشد تا این کسری را پوشش دهد.

⁷ Current Account Balance

⁸ Merchandise Trade

⁹ Services Trade

¹ Investment Income

0

¹ Current Transfers

1

در واقع، موجودی حساب جاری نشان‌گر وضعیت اقتصادی یک کشور در تبادلات بین‌المللی است و می‌تواند بر نرخ ارز، سیاست‌های پولی و مالی و سایر جوانب اقتصادی اثر بگذارد.

Main Partner Countries

Main Customers (% of Exports)	2022
United Arab Emirates	4.8%
Saudi Arabia	3.6%
United States	3.4%
India	3.4%
Qatar	1.5%
See More Countries	83.2%

Main Suppliers (% of Imports)	2022
United Arab Emirates	29.0%
Saudi Arabia	12.0%
India	8.5%
China	7.5%
Qatar	6.2%

شکل ۷. واردکنندگان اصلی به عمان و سهم هر کدام از ایشان در کل واردات به عمان در سال ۲۰۲۲ در کنار کشورهای اصلی مقصد صادرات از عمان و سهم ایشان در کل صادرات از عمان

خلاصه وضعیت موجودی حساب جاری عمان در چند سال اخیر به شرح زیر است:

- **سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۵:** عمان به‌طور معمول با مازاد حساب جاری مثبت روبه‌رو بوده‌است و دلیل آن درآمدهای بالای حاصل از صادرات نفت و گاز است.
- **سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۱۹:** کاهش قیمت نفت باعث کسری در حساب جاری شد و عمان به دنبال تنوع‌بخشی اقتصادی بود.

- **سال‌های ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۳:** پاندمی COVID 19 و کاهش فعالیت‌های اقتصادی جهانی تأثیری منفی بر حساب جاری عمان داشت، اما افزایش قیمت نفت در سال‌های اخیر به بهبود وضعیت کمک کرد. برای پیش‌بینی وضعیت موجودی حساب جاری عمان در آینده می‌توان دو سناریوی مختلف متصور شد.
- **سناریوی خوش‌بینانه:** اگر قیمت‌های نفت به‌طور مستمر بالا بمانند و عمان موفق به تنوع‌بخشی اقتصادی و جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی شود، ممکن است موجودی حساب جاری عمان مثبت و پایدار باقی بماند.
- **سناریوی بدبینانه:** در صورت کاهش قیمت‌های نفت، بروز مشکل در تنوع اقتصادی و فشارهای اقتصادی جهانی، ممکن است عمان با کسری در حساب جاری روبه‌رو شود.

نسبت بدهی به تولید ناخالص داخلی^{۱۲}

نسبت بدهی به تولید ناخالص داخلی یکی از مهم‌ترین شاخص‌های اقتصادی است که سطح بدهی یک کشور نسبت به اندازه اقتصاد آن را نشان می‌دهد. این نسبت یکی از معیارهای اصلی برای ارزیابی سلامت مالی یک کشور و توانایی آن در پرداخت بدهی‌هاست. در سال‌های اخیر و به دلیل چالش‌های مالی ناشی از افزایش هزینه‌های عمومی و نیاز به تأمین مالی پروژه‌های توسعه، این نسبت در عمان افزایش یافته‌است. بر اساس آخرین داده‌ها، این نسبت در عمان بین ۶۰ تا ۷۰ درصد است.

افزایش این نسبت می‌تواند تأثیرات گوناگونی بر محیط کسب‌وکار داشته‌باشد:

- **افزایش نرخ بهره:** دولت‌ها به طور معمول برای تأمین مالی بدهی‌های خود به بازارهای مالی مراجعه می‌کنند. در صورت بالا بودن نسبت بدهی به GDP، نرخ بهره وام‌های دولتی افزایش می‌یابد. به این ترتیب، امکان دارد نرخ بهره وام‌های تجاری نیز افزایش یابد. در نتیجه، هزینه تأمین مالی برای کسب‌وکارها افزایش پیدا می‌کند.

¹ Debt-to-GDP ratio

- **کاهش سرمایه‌گذاری دولتی:** بدهی بالای دولت ممکن است به کاهش بودجه‌های دولتی برای سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها و پروژه‌های بخش توسعه منجر شود. این کاهش سرمایه‌گذاری می‌تواند بر بخش‌های مختلف اقتصاد تأثیر منفی بگذارد و سرعت رشد اقتصادی را کاهش دهد.
 - **افزایش مالیات‌ها:** دولت‌ها ممکن است برای کاهش بدهی‌های خود اقدام به افزایش مالیات‌ها کنند. این می‌تواند هزینه‌های عملیاتی کسب‌وکارها را افزایش و سودآوری ایشان را کاهش دهد.
 - **ریسک‌های اقتصادی:** نسبت بالای بدهی به GDP، ریسک‌های اقتصادی را افزایش و اعتماد سرمایه‌گذاران را کاهش می‌دهد. این موضوع می‌تواند به کاهش سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در کشور بیانجامد.
 - **تأثیر بر ارز ملی:** بدهی بالای دولت می‌تواند ارزش ارز ملی را کاهش دهد. این بر هزینه‌های واردات و صادرات و در نتیجه بر سودآوری کسب‌وکارها اثر می‌گذارد.
- البته با توجه به سیاست‌های مالی عمان که به کاهش هزینه‌ها کمک می‌کند، و در صورت عدم وقوع شوک‌های اقتصادی و سیاسی ناهنجار، انتظار می‌رود که افزایش این نسبت تدریجی و کند باشد.

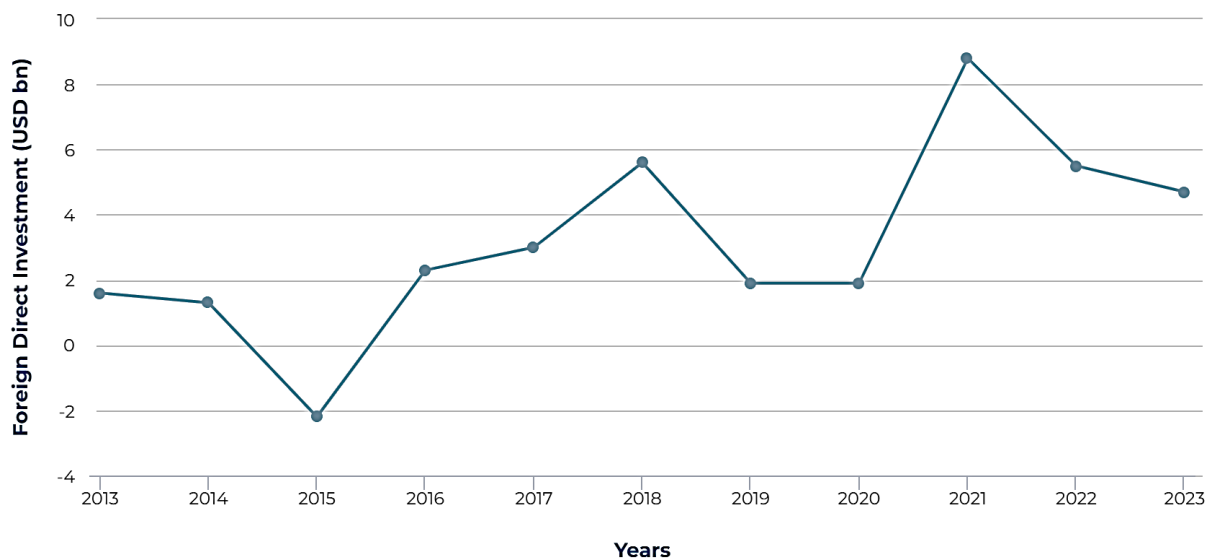
سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی^{۱۳}

سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به عنوان یکی از شاخص‌های کلان اقتصادی در رشد اقتصادی کشورها تأثیری مستقیم دارد. این سرمایه‌گذاری‌ها نه تنها به ایجاد فرصت‌های شغلی و کاهش بیکاری می‌انجامد، بلکه با انتقال فن‌آوری، به بهبود کیفیت تولید و افزایش بهره‌وری نیز کمک می‌کنند. جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی توسط دولت عمان، به توسعه زیرساخت‌ها در این کشور و بهبود خدمات عمومی منجر شده است. این کشور با جذب سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلفی مانند نفت و گاز، پتروشیمی،

¹ FDI

و گردشگری و با اجرای اصلاحات قانونی و اقتصادی توانسته است محیطی به نسبت جذاب را برای سرمایه-گذاران خارجی فراهم کند.

نمودار شکل ۷ مقدار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشور عمان را از سال ۲۰۱۳ تا سال ۲۰۲۳ نشان می‌دهد.

شکل ۷. نمودار FDI عمان بین سال‌های ۲۰۱۳ و ۲۰۲۳

همان‌گونه که در شکل ۷ مشهود است، در سال ۲۰۱۵ و پیرو کاهش شدید قیمت نفت، ضعف اقتصاد جهانی و مشکلات داخلی در عمان مانند بوروکراسی پیچیده و نیاز شدید به بروز اصلاحات ساختاری، FDI در عمان کاهش قابل‌توجهی داشت. به این ترتیب، عمان نتوانست در این سال مشوق‌های لازم را برای جذب سرمایه‌گذاران خارجی فراهم کند.

همچنین افزایش FDI در عمان در سال ۲۰۲۱ نیز به دلیل بهبود قیمت نفت، اجرای اصلاحات اقتصادی و قانونی، و شروع برنامه‌های توسعه‌محوری بزرگ رخ داد که شرایط را برای جذب سرمایه‌گذاران خارجی جذاب‌تر کرده بود. کاهش محدودیت‌های پاندمی COVID-19 و بازگشت به فعالیت‌های اقتصادی عادی نیز به بهبود وضعیت سرمایه‌گذاری در این کشور کمک کرد.

به‌طور کلی، با ادامه روند اصلاحات و سرمایه‌گذاری در پروژه‌های کلیدی، انتظار می‌رود که FDI در عمان روندی افزایشی را دنبال کند. با این حال، همچنان امکان تغییر این روند افزایشی تحت تأثیر عوامل جهانی و منطقه‌ای وجود دارد.

وضعیت صنعت ساختمان در اقتصاد عمان

صنعت ساختمان یکی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی در عمان است که به طور مستقیم و غیرمستقیم بر اقتصاد این کشور اثر می‌گذارد. این صنعت به عنوان یکی از بزرگ‌ترین کارفرمایان در این کشور، نقشی حیاتی را در اشتغال‌زایی و توسعه زیرساخت‌ها ایفا می‌کند. افزون بر این، صنعت ساختمان محرک اصلی بخش‌های مرتبط مانند تولید مصالح ساختمانی، حمل‌ونقل، و خدمات مهندسی است.

عمان در سال گذشته شاهد رشد قابل‌توجهی در صنعت ساختمان بوده است. صنعت ساخت‌وساز در عمان در سال ۲۰۲۳ پس از چندین سال رکود، شروع به بهبود کرد و رشد ۱/۲ درصدی را شاهد بود. پیش‌بینی می‌شود که این صنعت تا انتهای سال ۲۰۲۴ رشدی ۳/۳ درصدی را تجربه کند. این رشد بی‌شک ناشی از افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، پروژه‌های زیرساختی دولتی و ابتکارات مرتبط با برنامه Vision 2024 عمان خواهد بود. افزون بر این، پیش‌بینی می‌شود که صنعت ساخت‌وساز در عمان از سال ۲۰۲۵ تا ۲۰۲۷ با نرخ سالانه ۴/۲ درصد رشد کند.

دولت عمان برنامه‌های گوناگونی برای توسعه زیرساخت‌های ملی و پروژه‌های ساختمانی بزرگ، از جمله توسعه شهرک‌های مسکونی، مراکز تجاری، هتل‌ها، و پروژه‌های گردشگری را در دست اجرا دارد. برخی از پروژه‌های کلیدی شامل توسعه بندر دقم، گسترش فرودگاه‌های بین‌المللی، و ساخت مجتمع‌های مسکونی و تجاری بزرگ است. همچنین این دولت بودجه‌ای معادل با ۴۸۸ میلیون ریال عمانی را برای پروژه‌های توسعه‌محور از جمله کتابخانه ملی، مجتمع فرهنگی عمان و ساختمان‌های آرشیو ملی اختصاص داده است.

به‌طور کلی، دولت عمان نقشی مهم در حمایت از صنعت ساختمان ایفا می‌کند. سرمایه‌گذاری‌های دولتی در پروژه‌های زیرساختی بزرگ، نه تنها باعث رونق این صنعت شده است، بلکه در جذب سرمایه‌گذارهای خارجی برای توسعه پروژه‌های ساختمانی و زیرساختی اهمیت ویژه‌ای دارد.

میزان تقاضا

میزان تقاضا در صنعت ساختمان به عوامل اقتصادی مانند سطح درآمد، نرخ بهره بانکی، تورم، وضعیت اقتصادی کلان و سیاست‌های مالیاتی، و عواملی غیراقتصادی مانند جمعیت و رشد جمعیتی، تغییرات جمعیتی، سیاست‌های دولتی و قوانین شهری، پیشرفت‌های فن‌آوری، ترجیحات مصرف‌کنندگان، قیمت مواد اولیه، دسترسی به زمین و کیفیت زیرساخت‌ها بستگی دارد. این مجموعه از عوامل داخلی و خارجی باعث می‌شود که تقاضا در این صنعت پویا و متغیر باشد.

جمعیت عمان در سال ۲۰۲۳ حدود ۴/۵ میلیون نفر بوده و نرخ رشد سالانه آن حدود ۲/۵ درصد برآورده شده‌است. این نرخ نیاز به مسکن و زیرساخت‌ها را تا حدودی افزایش می‌دهد. مهاجرت به شهرهای بزرگ مانند مسقط و صحار نیز به دلیل توسعه زیرساخت‌ها و فرصت‌های شغلی بیشتر، روندی افزایشی دارد. همچنین دولت عمان با برنامه‌های توسعه‌ای مانند Vision 2040 و سرمایه‌گذاری‌های قابل‌توجه در بخش‌های زیرساختی از جمله مسکن، بیمارستان‌ها، مدارس و جاده‌ها، به‌طور مستقیم بر افزایش تقاضا در صنعت ساختمان اثر می‌گذارد.

به عبارت دیگر، با توجه به رشد مثبت جمعیت در عمان، که تا حدودی در نرخ تولد بالا و افزایش مهاجرت به عمان ریشه دارد، توسعه شهری و پروژه‌های زیرساختی، و سطح به‌نسبت بالای درآمد خانوارهای عمانی، به‌خصوص کارمندان دولت، به نظر می‌رسد که تقاضای قابل‌قبولی در صنعت ساخت‌وساز به‌ویژه ساختمان وجود داشته‌باشد.

از سوی دیگر، پذیرش فن‌آوری‌های نوین در ساخت‌وساز، استفاده از مصالح سازگار با محیط زیست و فن‌آوری بهره‌وری انرژی، جذابیت بازار ساخت‌وساز را افزایش می‌دهد. پروژه‌های بزرگ‌مقیاسی مانند توسعه منطقه اقتصادی دقم و شهرک صنعتی صحار و پروژه‌های گردشگری مانند ساخت هتل‌ها و مراکز تفریحی، تقاضا برای مسکن و سایر زیرساخت‌ها را افزایش داده‌است. افزون بر این، ثبات سیاسی عمان به جلب اعتماد سرمایه‌گذاران و توسعه‌دهندگان و نیز افزایش فعالیت‌های ساخت‌وساز کمک می‌کند.

از منظر عوامل اقتصادی مؤثر در تقاضا در صنعت ساختمان در عمان نیز می‌توان به این موارد اشاره کرد؛ رشد اقتصادی عمان در سال‌های ۲۰۲۳ حدود ۳/۵ درصد برآورد شده و دولت همچنان به دنبال کاهش

وابستگی به نفت و توسعه بخش‌های دیگر است. افزایش درآمد سرانه و قدرت خرید مردم، همراه با سیاست‌های انقباضی بانک مرکزی که نرخ بهره را پایین نگه داشته‌است، باعث افزایش توانایی مردم در خرید مسکن و سایر زیرساخت‌ها شده‌است.

علی‌رغم پایین بودن نرخ تورم و پیرو آن پایین بودن تمایل سازندگان به ساخت‌وساز، دولت عمان با ارائه مشوق‌ها و تسهیلات برای جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی و اعمال سیاست‌های مالیاتی مشوق، به توسعه پروژه‌های بزرگ و افزایش تقاضا در صنعت ساختمان کمک می‌کند. این اقدامات در برخی موارد، معافیت‌های مالیاتی، تخفیف‌های مالیاتی برای توسعه‌دهندگان و خریداران مسکن را شامل می‌شود. با توجه به این موارد، انتظار می‌رود که تقاضا در صنعت ساختمان در عمان، در آینده با رشدی حدودی همراه باشد.

چالش‌های اقتصادی صنعت ساختمان

با وجود رشد و توسعه، صنعت ساختمان عمان با چالش‌های گوناگونی نیز مواجه است. برخی از این چالش‌ها عبارتند از:

- **نوسانات قیمت نفت:** بله، باز هم نوسانات قیمت نفت! وابستگی عمان به درآمدهای نفتی می‌تواند باعث نوسانات در بودجه‌های دولتی و سرمایه‌گذاری‌های زیرساختی شود.
- **دسترسی محدود به منابع مالی و اعتباری:** این مهم می‌تواند روند پروژه‌های ساختمانی را کند نماید و به تأخیر بیاندازد.
- **کمبود نیروهای کار ماهر:** نیاز به نیروی کار ماهر و متخصص در بخش ساختمان یکی از چالش‌های اساسی است که می‌تواند بهره‌وری و کیفیت پروژه‌ها را تحت تأثیر قرار دهد.
- **تورم پایین:** تورم پایین در صنعت ساختمان می‌تواند به کاهش انگیزه سرمایه‌گذاری، تأخیر در تکمیل پروژه‌ها، دشواری در تأمین مالی و فشار بر توسعه‌دهندگان کوچک‌تر منجر شود. این عوامل در سودآوری کمتر، افزایش زمان مورد نیاز برای بازگشت سرمایه، افزایش هزینه‌های عملیاتی و کاهش دسترسی به وام‌ها ریشه دارد.

با توجه به برنامه‌های دولت برای تنوع‌بخشی به اقتصاد و کاهش وابستگی به نفت، انتظار می‌رود که صنعت ساختمان عمان همچنان به رشد خود ادامه دهد. پروژه‌های توسعه زیرساختی، شهرک‌های مسکونی و تجاری، و پروژه‌های گردشگری از جمله حوزه‌هایی هستند که می‌توانند به رشد آینده این صنعت کمک کنند.

صنعت ساختمان در عمان یکی از ارکان اصلی اقتصاد این کشور است که نقش مهمی در اشتغال‌زایی و توسعه زیرساخت‌ها دارد. با وجود چالش‌های موجود، حمایت‌های دولتی و جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی-تواند به رشد و توسعه پایدار این صنعت کمک کند. پیش‌بینی می‌شود که با ادامه برنامه‌های توسعه‌ای و اصلاحات اقتصادی، صنعت ساختمان عمان در سال‌های آینده به رشد خود ادامه دهد و به عنوان یکی از موتورهای محرک اقتصاد کشور باقی بماند.

تحلیل وضعیت فرهنگی-اجتماعی عمان

فرهنگ و روش زندگی مردم عمان تا حد بسیار زیادی بر پایه دین اسلام است؛ از این رو تا حدودی با فرهنگ ایرانیان امروز شباهتهایی دارد. برای نمونه می‌توان به درآوردن کفش‌ها پیش از ورود به خانه اشاره کرد.

عمانی‌ها مردمانی باسواد و تحصیل‌کرده هستند. نرخ سواد در این کشور ۹۴ درصد است. این نشان‌گر اهمیت تحصیلات و دانش در فرهنگ این کشور است. همچنین، عمانی‌ها به‌طور کلی مردمانی متواضع هستند. نمایش عمومی خشم و حرکات خشونت‌آمیز یا بی‌ادبانه در جمع ایشان مجاز نیست. آن‌ها به روابط اجتماعی و مهمان‌نوازی اهمیت زیادی می‌دهند. وجود این فرهنگ پذیرنده در عمان می‌تواند به کسب‌وکارها کمک کند تا روابطی قوی و مستحکم را با مشتریان و شرکای تجاری خود برقرار کنند.

بیش از ۸۰ درصد جمعیت عمان در مناطق شهری زندگی می‌کنند. مسقط به عنوان پایتخت، مرکز اصلی فعالیت‌های اقتصادی و فرهنگی است. عمان فرهنگی منحصر به فرد دارد. موسیقی سنتی، صنایع دستی و جشنواره‌های محلی از جمله ویژگی‌های فرهنگی برجسته در عمان هستند.

به‌طور کلی و با توجه به شرایط فرهنگی و اجتماعی کشور عمان، راه‌اندازی کسب‌وکار در این کشور می‌تواند با چالش‌ها و فرصت‌های گوناگونی همراه باشد. در ادامه به بررسی جنبه‌های گوناگون فرهنگی و اجتماعی مؤثر بر کسب‌وکار در عمان می‌پردازیم.

فرهنگ محافظه‌کارانه و مذهبی

عمان به عنوان یک کشور اسلامی، دارای فرهنگی مذهبی و محافظه‌کارانه است. این فرهنگ بر روابط اجتماعی و کسب‌وکارها تأثیری شگرف دارد. برای نمونه، لازم است که زنان برای فعالیت در اجتماع عمانی پوششی مناسب انتخاب کنند؛ این پوشش در فرهنگ عمانی شامل عبا یا روسری است. مردان نیز باید از لباس‌های رسمی و متناسب استفاده کنند. همچنین، رعایت آداب و رسوم اسلامی مانند نماز، روزه و شرکت در مراسم مذهبی برای مسلمانان بسیار حائز اهمیت است و باید مورد احترام قرار گیرد.

روابط اجتماعی و شبکه‌سازی

روابط اجتماعی در عمان بسیار مهم، اثرگذار و البته برای موفقیت در کسب‌وکار الزامی‌ست. ایجاد روابط مبتنی بر اعتماد و احترام متقابل با شرکای تجاری و مشتریان از اهمیت بالایی برخوردار است. بیشتر معاملات و قراردادهای در این کشور بر اساس شناخت شخصی و اعتماد انجام می‌شوند.

همچنین ممکن است بسیاری از تصمیمات و مذاکرات در جلسات غیررسمی و ملاقات‌های دوستانه رخ دهند. پس حضور در مناسبت‌های اجتماعی و فرهنگی می‌تواند به ایجاد و تقویت این روابط کمک کند. به‌طور کلی، داشتن شناخت دقیق از فرهنگ و آداب و رسوم محلی مردم عمان برای موفقیت در کسب‌وکار ضروری است. اما این فرایند می‌تواند برای افراد خارجی زمان‌بر باشد.

اهمیت خانواده

خانواده در فرهنگ عمانی نقشی بسیار مهم دارد. خانواده‌ها در عمان معمولاً بزرگ و چندنسلی هستند. ارزش‌های سنتی و احترام به بزرگان خانواده اهمیت بسیاری دارد و بزرگان خانواده نقشی بسیار پررنگ در مناسبات و تصمیم‌گیری‌های حتی مربوط به کسب‌وکار دارند. امید به زندگی در عمان برای مردان حدود ۷۶ سال و برای زنان حدود ۷۹ سال است، که به‌نسبت بالاست.

خانواده بر محیط کسب‌وکار نیز اثرگذار است. احتمال بسیار زیادی وجود دارد که صاحبان کسب‌وکارهای بزرگ در این کشور، تصمیم‌های مهم کاری را با مشورت اعضای خانواده‌شان اتخاذ کنند. پس ایجاد روابط خوب با خانواده‌های همکاران و مشتریان می‌تواند به موفقیت کسب‌وکار کمک کند.

گوناگونی فرهنگی و کارگران خارجی

عمان میزبان تعداد زیادی از کارگران و مهاجران خارجی است که به گوناگونی فرهنگی و وجود تخصص‌های مختلف در نیروی کار در این کشور افزوده‌اند. حدود ۴۰ درصد از جمعیت این کشور را مهاجران تشکیل می‌دهند که از کشورهای مختلفی مانند هند، پاکستان، بنگلادش، فیلیپین، و سریلانکا به عمان آمده‌اند. مهاجران بیشتر در شهرهایی مانند مسقط، صحرار، و صلاله در بخش‌های مختلف صنعتی، خدماتی و ساختمانی زندگی و کار می‌کنند.

بنابراین، شناخت و احترام به فرهنگ‌ها و آداب و رسوم مختلف کارگران و مهاجران نیز می‌تواند به بهبود روابط کاری کمک کند.

ساعات کاری و تعطیلات

ساعات کاری و تعطیلات رسمی در کشور عمان با بسیاری از کشورها متفاوت است. هفته کاری در عمان از یکشنبه تا پنجشنبه است. جمعه و شنبه روزهای تعطیل رسمی هستند. در ماه رمضان، ساعات کاری کاهش می‌یابد و بسیاری از فعالیت‌ها و ملاقات‌ها به پس از افطار موکول می‌شود. این کاهش ساعت کاری می‌تواند بر روند کار و بهره‌وری تأثیری منفی داشته‌باشد.

همچنین، عید فطر، عید قربان، میلاد پیامبر اسلام و روز ملی عمان از جمله مهم‌ترین مناسبت‌های مذهبی و ملی عمان هستند و تعطیل رسمی محسوب می‌شوند. با توجه به کند بودن سرعت بوروکراسی در عمان، برنامه‌ریزی مناسب برای تعطیلات رسمی و مذهبی می‌تواند به جلوگیری از تأخیرها و مشکلات احتمالی در کسب‌وکارها کمک کند.

تعاملات اجتماعی و کاری

روش تعاملات اجتماعی و کاری در عمان به‌طور معمول رسمی و مودبانه است. استفاده از القاب محترمانه مانند "شیخ"، "سید" و "سعیدا" در مکاتبات و مکالمات کاری ضروری است.

در فرهنگ عمانی، مرسوم است که پیش از شروع به هرگونه صحبتی درباره کسب‌وکار، احوال‌پرسی می‌کنند. توصیه می‌شود که در پرسیدن احوال زنان خانواده‌ی شخص مقابل، محدودیت‌هایی لحاظ شود. همچنین توصیه شده‌است که از دست‌دادن، لب‌خند زدن و گفت‌وگو با جنس مخالف تا حد امکان اجتناب شود، مگر اینکه طرف مقابل اولین حرکت را انجام دهد. عمان یک کشور مسلمان است و تعاملات اجتماعی در آن، بر اساس جنسیت تفکیک شده‌است.

گذشته از این، دست‌دادن مناسب‌ترین عمل در میان شرکای تجاری است. از آنجایی که احترام به بزرگ‌ترها بخش مهمی از فرهنگ عمان است، بهتر است در یک جلسه، نخست با بزرگ‌ترین فرد حاضر دست بدهید.

عمانی‌ها بسیار وقت‌شناس هستند. بنابراین، دقت در زمان‌بندی جلسات و احترام به وقت دیگران در عمان از اهمیت بالایی برخوردار است. تأخیر در حضور یا لغو ناگهانی جلسات می‌تواند به روابط تجاری آسیبی جدی بزند.

زبان

عربی زبان رسمی عمان است، اما انگلیسی نیز به‌صورت گسترده، به‌خصوص در محیط‌های کاری مورد استفاده قرار می‌گیرد. با این حال، آشنایی با زبان عربی می‌تواند در برقراری ارتباط بهتر با مشتریان و همکاران محلی مفید واقع شود.

صبر و تحمل

بسیاری از فرایندهای اداری و کاری در عمان زمان‌بر هستند و نیاز به صبر و تحمل دارند. همچنین دریافت مجوزهای مختلف برای راه‌اندازی کسب‌وکار می‌تواند زمان و منابع زیادی را به خود اختصاص دهد. گاهی عدم شفافیت در قوانین و مقررات محلی نیز می‌تواند به سردرگمی و بروز مشکل برای کارآفرینان خارجی بیانجامد.

پیگیری‌های مداوم و صبورانه در برخورد با موانع و چالش‌ها می‌تواند به موفقیت کسب‌وکارها کمک کند. همچنین، انعطاف‌پذیری در رویارویی با تغییرات و شرایط مختلف در بهبود روند کارها مؤثر است.

با توجه به این جزئیات، درک و احترام به فرهنگ و آداب و رسوم محلی عمان می‌تواند به موفقیت یک کسب‌وکار خارجی کمک کند. همکاری با مشاوران محلی و بهره‌گیری از تجربیات ایشان نیز می‌تواند در راه‌اندازی و مدیریت کسب‌وکارهای خارجی در عمان راهگشا باشد.

فرهنگ عمان در رویارویی با افراد خارجی در فضای کسب‌وکار

مردم عمان به عنوان اهالی یکی از کشورهای خاورمیانه با فرهنگی غنی، برخوردی مثبت با افراد خارجی، به‌ویژه در فضای کسب‌وکار را ملزم می‌دانند. این کشور برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی و توسعه اقتصادی، فضایی دوستانه و پذیرا را برای کارآفرینان و کارشناسان خارجی فراهم آورده‌است.

به‌طور کلی، عمانی‌ها از افراد خارجی، به‌خصوص در جلسات کاری، به‌گرمی استقبال می‌کنند و تمایل دارند تا تجربه‌ای مثبت را برای ایشان فراهم آورند. در صورت متقابل بودن این احترام، امکان ایجاد روابط کاری مثبت چندبرابر خواهد شد. همچنین، با توجه به اهمیت بسیار بالای روابط شخصی در فرهنگ عمانی-ها، خارجی‌هایی که بتوانند شبکه‌هایی بهتر و روابطی دوستانه‌تر را با عمانی‌ها برقرار کنند، در کسب‌وکار موفق‌تر خواهند بود. البته ممکن است انتظارات اجتماعی رایج در عمان درباره رفتارها و برخوردها، برای خارجی‌ها چالش‌برانگیز باشد و تعاملات روزمره و اجتماعی ایشان را با محدودیت مواجه کند.

پایبندی به توافقات و تعهدات کاری در عمان از اهمیت بالایی برخوردار است. عمانی‌ها ارزش بسیاری برای توافقات رسمی و غیررسمی قائل هستند و از طرف‌های خارجی نیز انتظار پایبندی متقابل به توافقات و تعهدات، اعم از رسمی و غیررسمی، دارند.

با توجه به حضور تعداد زیادی از کارگران و کارشناسان خارجی، می‌توان گفت که عمانی‌ها به گوناگونی فرهنگی عادت دارند و به‌طور معمول، با فرهنگ‌های مختلف با تسامح و پذیرش برخورد می‌کنند. افزون بر این، همان‌طور که پیش‌تر نیز گفته‌شد، از آنجایی که زبان انگلیسی زبان دوم بسیاری از محیط‌های کاری در عمان است، ارتباط و تعامل با افراد خارجی به‌آسانی امکان‌پذیر است.

با این حال، عدم آشنایی با رویه‌ها و انتظارات محلی می‌تواند به مشکلاتی در برقراری و حفظ روابط کاری منجر شود. کارآفرینان خارجی باید با فرهنگ محلی آشنا شوند تا بتوانند انتظارات فرهنگی و اجتماعی را درک کنند. همچنین، تفاوت‌های فرهنگی در سبک مدیریت و رهبری نیز ممکن است به بروز سوءتفاهم‌ها و اختلاف‌ها بیانجامد. کارآفرینان خارجی باید خود را با سبک مدیریت محلی تطبیق دهند.

افزون بر این، ممکن است انتظارات فرهنگی در مورد نقش‌های جنسیتی با آنچه کارآفرینان خارجی بدان عادت دارند، متفاوت باشد و این می‌تواند موجب بروز چالش‌هایی در محیط کار شود. برای نمونه، زنان ممکن است با محدودیت‌هایی در زمینه حضور در جلسات و تعاملات کاری مواجه شوند.

تحلیل وضعیت فن آوری در عمان

عمان در حوزه فن آوری، کشوری در حال توسعه است و در سال های اخیر زیرساخت های فن آورانه خود را بهبود داده است. برای نمونه، عمان در حال توسعه یک مراکز داده بزرگ و مدرن است که می تواند نیازهای کسب و کارهای بزرگ و کوچک در زمینه ذخیره و پردازش داده ها را برطرف کنند. ارائه دهندگان خدمات ابری نیز در عمان فعالیت می کنند و کسب و کارها می توانند از خدمات ابری برای کاهش هزینه ها و افزایش مقیاس پذیری استفاده کنند.

نرخ نفوذ اینترنت در عمان حدود ۹۵ درصد است^۱ و تعداد مشترکین تلفن همراه به ازای هر ۱۰۰ نفر حدود ۱۵۰ درصد می باشد. این، نشانگر دسترسی گسترده به اینترنت و تلفن همراه در عمان است. بیش از ۹۰ درصد از جمعیت عمان از اینترنت برای فعالیت های روزانه مانند خرید آنلاین و بانکداری الکترونیکی استفاده می کنند. اینترنت پرسرعت در عمان با پوششی گسترده در دسترس است و شرکت ها می توانند به آسانی به اینترنت پهن باند دسترسی داشته باشند. سرعت اینترنت ثابت در عمان به طور متوسط برابر با ۸۹ مگابیت بر ثانیه^۲ و سرعت اینترنت موبایل در این کشور به طور متوسط برابر با ۱۰۴ مگابیت بر ثانیه است. توسعه شبکه فیبر نوری در عمان یکی از اولویتهای دولت بوده و این موضوع به افزایش سرعت و پایداری اینترنتی منجر شده است. همچنین این کشور در حال پیاده سازی و توسعه شبکه های 5G است که امکانات ارتباطی پیشرفته تری را فراهم می کند.

البته ممکن است دسترسی به برخی از وبسایت ها و محتواهای آنلاین توسط دولت عمان محدود شده باشند. لازم است شرکت های فعال در حوزه اینترنت از این قوانین پیروی کنند. به طور کلی، شرکت ها باید مطمئن شوند که محتوای تولیدشده یا منتشرشده توسط آنها با قوانین و مقررات محلی هماهنگ است.

عمان قوانین سختگیرانه ای در زمینه امنیت سایبری دارد و تلاش زیادی برای حفاظت از اطلاعات و داده های شرکت ها انجام می دهد. شرکت ها باید استانداردهای امنیت سایبری را رعایت کنند و از پروتکل های امنیتی مناسب برای حفاظت از اطلاعات و داده های کاربران استفاده کنند. در صورت وقوع حوادث امنیتی، شرکت ها موظف به گزارش دهی به نهادهای مربوطه هستند. همچنین، این کشور قوانینی برای حفاظت از داده های شخصی نیز دارد که شرکت ها ملزم به رعایت آن هستند. این قوانین جمع آوری، ذخیره سازی، و پردازش

^۱ این نرخ در ایران برابر با ۸۱/۷ درصد است

^۲ سرعت اینترنت ثابت در ایران ۱۲/۷ مگابیت بر ثانیه است

داده‌های شخصی کاربران را شامل می‌شود. شرکت‌ها موظفند رضایت کاربران را برای جمع‌آوری و استفاده از داده‌های شخصی آنها کسب کنند.

دولت عمان قوانین و مقرراتی را برای حمایت از کسب‌وکارهای فن‌آورانه نیز تصویب کرده‌است. این قوانین شامل مشوق‌های مالیاتی و حمایت‌های دولتی برای شرکت‌های فن‌آورانه هستند. برای نمونه، عمان قوانین محکمی برای حفاظت از حقوق مالکیت فکری دارد که به شرکت‌های فن‌آورانه این اطمینان را می‌دهد که از اختراعات و نوآوری‌هایشان در برابر سرقت‌های معنوی و فکری محافظت به‌عمل می‌آید.

هرچند بسیاری از این قوانین برای حمایت از کسب‌وکارها و حفاظت مصرف‌کنندگان تدوین شده‌اند، اما ممکن است برخی از آنها به‌عنوان محدودیت‌هایی برای فعالیت‌های فن‌آورانه تلقی شوند.

کسب‌وکارهای فعال در حوزه تجارت الکترونیکی باید از قوانین مربوطه به این حوزه مانند مقررات مربوط به قراردادهای الکترونیکی، پرداخت‌های آنلاین، و حقوق مصرف‌کنندگان پیروی کنند. کسب‌وکارهای فعال در حوزه پرداخت‌های الکترونیکی و فن‌آوری مالی¹ باید از مقررات ضدپولشویی و تأمین مالی تروریسم نیز پیروی کنند.

هر کسب‌وکار فن‌آورانه باید به‌طور قانونی در عمان ثبت شود و مجوزهای لازم را از نهادهای مربوطه دریافت کند. برای برخی از خدمات خاص مانند خدمات فن‌آوری مالی، نیاز به مجوزهای خاص از نهادهای مربوطه مانند بانک مرکزی عمان وجود دارد. فرایند ثبت شرکت در عمان به‌نسبت ساده است و نهادهای دولتی در این زمینه همکاری مثبتی دارند.

شرکت‌ها باید از قوانین مربوط به استخدام نیروهای کارشناس خارجی نیز پیروی کنند و مجوزهای لازم را برای کارمندان خارجی دریافت کنند. همچنین، شرکت‌ها باید از قوانین کار و اشتغال محلی، شامل ساعات کار، حقوق و مزایا، و شرایط کار پیروی کنند.

همان‌طور که پیش‌تر نیز گفته‌شد، مناطق آزاد تجاری در این کشور وجود دارند که مشوق‌های مالیاتی و تسهیلاتی ویژه را برای کسب‌وکارهای فن‌آورانه فراهم می‌کنند. گذشته از این، عمان به‌عنوان یکی از کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، دسترسی به بازار بزرگ منطقه‌ای را برای کسب‌وکارها فراهم می‌کند.

¹ FinTech

دانشگاه‌های عمان برنامه‌های آموزشی متعددی را در زمینه فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات ارائه می‌دهند و کارشناسان بسیاری سالانه از این دانشگاه‌ها وارد بازار می‌شوند. همچنین این کشور برنامه‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای متعددی را برای ارتقای مهارت‌های فن‌آورانه نیروهای کار اجرا می‌کند.

عمان دارای مراکز نوآوری و شتاب‌دهنده‌های متعددی است که به استارت‌آپ‌ها کمک می‌کنند تا ایده‌های خود را به کسب‌وکارهایی موفق تبدیل کنند. سرمایه‌گذاران خصوصی و دولتی در عمان به‌طور فعال در جست‌وجوی فرصت‌های سرمایه‌گذاری در حوزه فن‌آوری هستند. همچنین این کشور قراردادهای بین‌المللی متعددی در زمینه تجارت و سرمایه‌گذاری منعقد کرده‌است که به شرکت‌های خارجی این اطمینان را می‌دهد که در یک محیط حقوقی و اقتصادی به‌نسبت پایدار، اما گند، فعالیت می‌کنند. این دولت برنامه‌هایی نیز برای همکاری با نهادهای بین‌المللی با هدف توسعه فن‌آوری و نوآوری دارد.

بانک‌های عمان خدمات بانکداری الکترونیکی و موبایلی پیشرفته‌ای ارائه می‌دهند که می‌تواند به تسهیل عملیات مالی کسب‌وکارها کمک کند. استفاده از پرداخت‌های دیجیتال در عمان رو به افزایش است و کسب‌وکارها می‌توانند از این زیرساخت برای ارائه خدمات پرداخت آسان به مشتریان خود استفاده کنند.

به‌طور کلی، عمان در حال تبدیل شدن به یک مرکز جذاب برای کسب‌وکارهای فن‌آورانه است و دولت و بخش خصوصی این کشور به‌شدت در حال سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های فن‌آورانه هستند تا محیطی مناسب برای رشد و توسعه این نوع کسب‌وکارها فراهم کنند.

فیلترینگ در عمان

فیلترینگ اینترنت در عمان با هدف کنترل و محدود کردن دسترسی به محتوایی خاص صورت می‌گیرد که ممکن است از نظر دولت و جامعه عمان نامناسب تلقی شود. این محدودیت دسترسی به محتوای سیاسی حساس و مخالف با سیاست‌های دولت، محتوای غیراخلاقی، وبسایت‌های قمار آنلاین و محتوای مرتبط با فروش و تبلیغ مواد مخدر یا جرایم سایبری را شامل می‌شود.

وزارت فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات^۷ مسئول اصلی نظارت بر فضای اینترنت و اجرای سیاست‌های فیلترینگ است. شرکت عمان‌تل^۸ و اوریدو^۹ نیز ارائه‌دهندگان اصلی خدمات اینترنتی در عمان و مسئول اجرای فیلترینگ بر اساس دستورالعمل‌های دولت هستند. فیلترینگ در عمان از طریق مسدود کردن دامنه‌ها، آدرس‌های IP و برخی از کلمات کلیدی خاص اجرا می‌شود.

به‌طور کلی، دولت عمان نظارت دقیقی بر فعالیت‌های آنلاین کاربران دارد و هرگونه فعالیت مشکوک یا نقض قوانین می‌تواند منجر به برخورد قانونی شود. برخورد قانونی در این زمینه جریمه‌های مالی، تعلیق خدمات اینترنتی و در برخی موارد حتی مجازات‌های حبس را شامل می‌شود.

برخی از کاربران از شبکه‌های خصوصی مجازی^{۱۰} و سرویس‌های پروکسی برای دور زدن فیلترینگ استفاده می‌کنند. با این حال، استفاده از این ابزارها نیز غیرقانونی تلقی می‌شود و مجازات‌هایی را به‌همراه دارد. برخی از افراد نیز از نرم‌افزارهای فیلترشکن برای دسترسی به محتوای فیلترشده استفاده می‌کنند، اما دولت عمان در تلاش است تا این ابزارها را مسدود کند.

تأثیر فیلترینگ بر کسب‌وکارها در عمان

به‌طور کلی، فیلترینگ در عمان با هدف حفاظت از ارزش‌های سیاسی، فرهنگی و اجتماعی اجرا می‌شود. کسب‌وکارها و کاربران باید از این محدودیت‌ها آگاه باشند و از آنها پیروی کنند تا از مشکلات قانونی اجتناب نمایند. شرکت‌های فن‌آورانه نیز باید از قوانین و مقررات محلی پیروی کنند و از هماهنگی محتوایشان با استانداردهای محلی اطمینان حاصل کنند.

یکی از مهم‌ترین اثرات فیلترینگ بر کسب‌وکارها این است که ممکن است دسترسی ایشان به برخی منابع آنلاین را با محدودیت‌هایی روبه‌رو کند و این می‌تواند بر فعالیت کسب‌وکارها اثر منفی بگذارد.

1 MTC	7
1 Omantel	8
1 Ooredoo	9
2 VPN	0

به‌طور کلی، عمان محیطی مساعد و پشتیبانی‌کننده برای کسب‌وکارهای فن‌آورانه خارجی فراهم کرده‌است و می‌تواند مکانی مناسب برای راه‌اندازی و توسعه این گونه از کسب‌وکارها باشد. با این حال، آگاهی از چالش‌ها و محدودیت‌های محلی مانند فیلترینگ و بوروکراسی اداری کند و دست‌وپاگیر ضروری است.

تحلیل وضعیت قانونی در عمان

شرایط قانونی راه اندازی کسب و کار در عمان

فرایند ثبت شرکت و گواهی فعالیت های تجاری در عمان توسط وزارت صنعت و تجارت^۱ صادر می شود. انواع مختلفی از شرکت ها را می توان در عمان ثبت کرد که شامل شرکت با مسئولیت محدود^۲، شرکت های سهامی عام^۳ و خاص^۴، شرکت با مشارکت محدود، نمایندگی بازرگانی و شعب شرکت خارجی است. در این میان، شرکت با مسئولیت محدود به دلیلی شرایط ایده آلی که برای سرمایه گذاران خارجی ایجاد می کند، از محبوبیت بیشتری در میان خارجی ها برخوردار است.

در روش شرکت با مسئولیت محدود، به دست کم یک نفر و حداکثر پنج نفر برای ثبت شرکت نیاز است. مسئولیت شرکت به صورت توافقی میان این افراد تقسیم می شود و یک یا چند نفر به عنوان صاحبان امضا در نظر گرفته می شوند. چهار نوع مجوز ثبت برای این گونه از شرکت ها وجود دارد.

- **درجه ممتاز:** سرمایه گذاران خارجی برای ثبت برند و راه اندازی شرکت خود در کشور عمان باید مجوز درجه ممتاز یا درجه یک دریافت کنند. ثبت شرکت درجه ممتاز در عمان بیشتر با مشاغل صنعتی بزرگ، معادن، تولیدات انبوه، کارخانه ها و پروژه های بزرگ مرتبط است. فعالیت در زمینه های ارزی، صرافی و بورس برای شهروندان غیر عمانی با این مجوز ممکن نیست. سرمایه اسمی مورد نیاز برای مجوز ثبت شرکت در این سطح دست کم ۲۵۰ هزار ریال عمان است.

- **درجه یک:** در این روش شرکت اصلی می تواند چند زیرمجموعه با فعالیت های مختلف داشته باشد. یکی از قوانین ثبت شرکت با این مجوز، حضور دست کم سه سرمایه گذار در این پروسه است. سرمایه اسمی مورد نیاز برای مجوز ثبت شرکت در این سطح بین صد هزار تا ۲۴۹ هزار ریال عمان است.

² MOCI	1
² LLC	2
² SAOG	3
² SAOC	4

- **درجه دو:** سرمایه اسمی مورد نیاز برای مجوز ثبت شرکت در این سطح بین ۵۰ هزار تا ۹۹ هزار ریال عمان است.

- **درجه سه:** سرمایه اسمی مورد نیاز برای مجوز ثبت شرکت در این سطح بین ۲۵ هزار تا ۴۹ هزار ریال عمان است.

- **درجه چهار:** این سطح بیشترین تقاضای ثبت شرکت در عمان را به خود اختصاص داده است. سرمایه اسمی مورد نیاز برای مجوز ثبت شرکت در این سطح بین سه هزار تا ۲۴ هزار ریال عمان است.

برای ثبت شرکت در عمان اسکن پاسپورت بنیانگذار شرکت، سهامدار و مدیرعامل الزامی است. نام شرکت، نوع شرکت و زمینه فعالیت آن باید مشخص و اعلام شود. باید دستکم دو نام انتخابی برای شرکت ارائه شود.

بر اساس قانونی که در سال ۲۰۲۰ در عمان اجرا شد، سرمایه‌گذاران خارجی می‌توانند در بسیاری از صنایع اقدام به ثبت شرکت کنند و مالکیت ۱۰۰ درصد شرکت را داشته‌باشند؛ البته برخی صنایع استثنا هستند و نیاز به شریک محلی دارند. بنابراین، ثبت شرکت نیاز به کفیل عمانی ندارد و ایرانی‌ها می‌توانند با سهم ۱۰۰ درصد ایرانی، در عمان شرکت ثبت کنند. البته باید در نظر داشت که در بعضی موارد محدود، شرکت‌های خارجی باید یک نماینده محلی داشته‌باشند تا بتوانند در عمان فعالیت کنند و این می‌تواند بسیار چالش‌آفرین باشد.

برای افتتاح حساب بانکی نیاز است پاسپورت، مدرک ثبت تجاری، اساسنامه شرکت و نیز مدرکی مبنی بر اثبات اسکان در این کشور ارائه شود. در ادامه به مدارک مورد نیاز برای ثبت شرکت در کشور عمان اشاره شده است:

- نوشتن بیزینس پلن برای ثبت شرکت

- سپرده‌گذاری سرمایه شرکت در بانک. این کار یک روز زمان می‌برد و هیچ هزینه‌ای ندارد.

- فرایند اداری ثبت شرکت هفت روز طول می‌کشد.
 - ثبت شرکت در اداره مالیات نیز یک روز زمان می‌برد و هزینه‌ای ندارد.
 - ثبت نام کارمندان شرکت در مدت یک روز و بدون هزینه انجام می‌شود.
- همچنین، بسته به نوع فعالیت اقتصادی، ممکن است نیاز به دریافت مجوزهای مختلفی از نهادهای مربوطه وجود داشته باشد. این مجوزها می‌توانند شامل مجوزهای صنعتی، تجاری و بهداشتی باشد. پروانه شرکت نیز هر پنج سال تمدید می‌شود.

مالیات

عمان یکی از کشورهایی است که سیستم مالیاتی به نسبت ملایمی دارد. در این کشور چیزی به نام مالیات محلی وجود ندارد. نرخ مالیات بر درآمد برای تمامی شرکت‌ها به صورت یکسان و برابر در نظر گرفته شده است؛ البته به جز شرکت‌هایی که مالکیت عمانی دارند و با مسئولیت محدود فعالیت می‌کنند. در حالت کلی، نرخ مالیاتی که شرکت‌های خارجی در عمان باید بابت فعالیت‌های خود پرداخت کنند، حدود ۱۵ درصد است. این درصد برای شرکت‌هایی که مالکیت محلی دارند یا شرکت‌هایی که دارای مسئولیت محدود هستند، تحت شرایطی زیر، برابر با ۳ درصد خواهد بود:

- سرمایه ثبت شده شرکت، در ابتدای سال مالیاتی از ۵۰۰۰۰ ریال عمان بیشتر نباشد.
- درآمد ناخالص شرکت در هر سال مالیاتی از ۱۰۰۰۰۰ ریال عمان بیشتر نباشد.
- میانگین تعداد کارکنانی که در طول سال در شرکت در حال فعالیت هستند، از ۱۵ نفر بیشتر نباشد.
- فعالیت شرکت خارجی شامل حمل و نقل هوایی، استخراج منابع طبیعی، خدمات بانکی، بیمه یا امور مالی، امتیازات خدمات عمومی، یا سایر فعالیت‌هایی که به تأیید شورا رسیده است، نباشد.

گذشته از این، وجود مناطق آزاد تجاری مانند منطقه آزاد صحار، مزایایی مانند معافیت مالیاتی، معافیت از عوارض گمرکی برای واردات و صادرات و کاهش بوروکراسی را به همراه دارند و یکی از جذابیت‌های سرمایه‌گذاری در عمان به‌شمار می‌آیند. نرخ مالیات بر ارزش افزوده در این کشور با پنج درصد و در برخی از موارد معاف از مالیات و حتی صفر در نظر گرفته می‌شود.

جرائم مرتبط با کسب‌وکار در عمان

در عمان نیز مانند بسیاری از کشورهای دیگر، جرائم مرتبط با کسب‌وکار وجود دارد که توسط قوانین مختلف کنترل و مجازات می‌شوند. آگاهی از این جرائم و تبعات آن برای کسب‌وکارها و سرمایه‌گذاران بسیار حائز اهمیت است.

تقلب مالی^۲ شامل هر گونه اقدام عمدی برای فریب دیگران با هدف کسب سود مالی غیرقانونی است. تقلب مالی شامل جعل اسناد و مدارک مالی، ارائه اطلاعات نادرست و گمراه‌کننده در مورد وضعیت مالی شرکت، سرقت مالی از شرکت یا مشتریان می‌باشد. تقلب مالی در عمان یک جرم جدی محسوب می‌شود و مجازات‌های سنگینی برای آن در نظر گرفته شده است.

قانون جزای^{۲۶} عمان مقررات مربوط به تقلب مالی و مجازات‌های آن را تعیین می‌کند. همچنین قانون شرکت‌های تجاری^{۲۷} نیز شامل مقرراتی است که به مقابله با تقلب مالی در شرکت‌ها و کسب‌وکارها می‌پردازد. دادستانی کل عمان نیز مسئولیت پیگیری و تعقیب قضایی جرایم تقلب مالی را بر عهده دارد.

مجازات‌های مربوط به تقلب مالی شامل ترکیبی از مجازات‌های کیفری، مدنی و اداری است. این مجازات‌ها بسته به نوع و میزان تخلف متفاوت است. یکی از مجازات‌های کیفری حبس است. بسته به شدت جرم و میزان خسارت وارده، مجازات حبس می‌تواند از چند ماه تا چند سال متغیر باشد. جزای نقدی یکی دیگر از مجازات‌های کیفری است. عمان برای مرتکبان تقلب مالی جزای نقدی سنگینی در نظر گرفته است که میزان آن بسته به نوع و اندازه تقلب متفاوت است. یکی از مجازات‌های مدنی جبران خسارت است، بدین معنی که ممکن است مرتکبان تقلب مالی مجبور به جبران خسارت مالی وارده به قربانیان شوند. همچنین

² Fraud 5

² Penal Code 6

² Commercial Companies Law 7

قربانیان تقلب مالی می‌توانند دعاوی حقوقی علیه مرتکبان مطرح کنند و خواستار جبران خسارت و پرداخت ضرر و زیان شوند.

یکی از انواع مجازات‌های اداری تعلیق یا لغو مجوزهای تجاری است. ممکن است مجوزهای تجاری شرکت‌ها و افرادی که در تقلب مالی دخیل هستند، به تعلیق درآید یا لغو شود. همچنین ممکن است این افراد با محدودیت‌های شغلی مواجه شوند و از فعالیت در بخش‌های خاصی از صنعت یا تجارت محروم شوند.

یکی دیگر از جرائم کسب‌وکار پولشویی^۸ است. پولشویی فرآیندی است که طی آن وجوه غیرقانونی به منابع قانونی تبدیل می‌شوند. برای مبارزه با این جرم، کشور عمان قانون مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم را تحت نظارت بانک مرکزی عمان اجرا می‌کند. کسب‌وکارها موظفند ضمن اجتناب از ارتکاب به چنین فعالیت‌هایی، تراکنش‌های مشکوک را نیز به مقامات مربوطه گزارش کنند.

رشوه و فساد اداری^۹ یکی دیگر از این جرائم است که پیشنهاد، پرداخت یا قبول هر گونه مزیت نامشروع به منظور تأثیرگذاری بر تصمیمات تجاری یا دولتی را شامل می‌شود. در خصوص این جرم، مجازات‌های بسیار سنگینی برای افراد و شرکت‌های مختلف در نظر گرفته شده است. سازمان نظارت و ضد فساد عمان^{۱۰} نیز بر اجرای قانون مبارزه با فساد نظارت می‌کند.

تخلف مالیاتی

تخلف مالیاتی در عمان شامل عدم ثبت نام و ارائه اظهارنامه مالیاتی، عدم پرداخت مالیات در موعد مقرر، ارائه اطلاعات نادرست یا گمراه‌کننده، عدم همکاری با مقامات مالیاتی، پنهان کردن درآمدها و دارایی‌ها، و تقلب و فساد مالیاتی است. این تخلفات می‌توانند منجر به جریمه‌های مالی سنگین، بهره‌های تأخیر، ممنوعیت فعالیت تجاری، پیگرد قانونی، و در موارد شدید، زندان شوند.

2 Money Laundering	8
2 Bribery and Corruption	9
3 State Audit Institution	0

استخدام نیرو در عمان

قوانین استخدام نیروی کار برای کسب و کارهای خارجی در عمان، مقررات و الزامات خاصی را شامل می‌شود. این قوانین با هدف تعادل بازار کار محلی و ایجاد فرصت‌های شغلی برای شهروندان عمانی تنظیم شده‌اند.

کارفرمایان باید برای استخدام نیروی کار خارجی، مجوز کار از وزارت نیروی انسانی عمان دریافت کنند. این مجوزها برای هر کارگر خارجی به‌صورت جداگانه صادر می‌شود و نیازمند پیمودن مراحل زیر است:

- درخواست مجوز کار از وزارت نیروی انسانی

- ارائه مدارک شناسایی و تحصیلی نیروی کار

- پرداخت هزینه‌های مربوط به صدور مجوز

کارفرما باید پس از دریافت مجوز کار، از طریق اداره کل پاسپورت و اقامت، ویزای کار را برای نیروی کار خارجی دریافت کنند. مدارک لازم برای دریافت ویزای کار از قرار زیر هستند.

- فرم تکمیل‌شده درخواست ویزا

- کپی گذرنامه نیروی کار

- عکس پرسنلی

- قرارداد کاری

³ Work Permit	1
³ Ministry of Manpower	2
³ Royal Oman Police	3

قرارداد کاری باید به زبان عربی یا دوزبانه تنظیم شود و شامل شرایط کاری، میزان حقوق و مزایا، مدت قرارداد و شرایط فسخ قرارداد باشد. این قرارداد باید به تأیید وزارت نیروی انسانی برسد.

از سوی دیگر، دولت عمان برنامه‌ای به نام عمانی‌سازی^۴ را اجرا می‌کند که هدف آن افزایش اشتغال شهروندان عمانی است. بر اساس این برنامه، کسب‌وکارها باید درصد مشخصی از نیروی کار خود را از میان شهروندان عمانی انتخاب کنند. این سهمیه بسته به صنعت و نوع فعالیت متفاوت است و کسب‌وکارها موظف به رعایت آن هستند.

به‌طور کلی، نیروی کار خارجی در عمان تحت حمایت قوانین کار این کشور قرار دارد و باید حداقل حقوق و مزایای مقرر شده را دریافت کند. این شامل حداقل دستمزد، ساعات کاری محدود^۵، تعطیلات سالانه و مرخصی با حقوق و مزایای پایان خدمت است.

همچنین کارفرمایان موظف به تأمین شرایط بهداشتی و ایمنی برای نیروی کار خود هستند. این شرایط شامل فراهم کردن محیط کاری ایمن، تجهیزات حفاظتی و دسترسی به خدمات بهداشتی است.

فسخ قرارداد کاری نیز باید مطابق با شرایط ذکر شده در قرارداد و قوانین کار عمان باشد. کارفرما باید دلایل موجه برای فسخ قرارداد ارائه دهد و به‌طور معمول باید از قبل این موضوع را به نیروی کار اطلاع دهد.

در صورت بروز اختلافات کاری بین کارفرما و نیروی کار، وزارت نیروی انسانی عمان مسئول رسیدگی و حل‌وفصل این اختلافات است. این همکاری و رعایت قوانین می‌تواند به ایجاد محیط کاری سالم و پایدار و نیز جلوگیری از مشکلات قانونی کمک کند.

⁴ عربی و انگلیسی ³

⁵ Omanization ³

⁶ به‌طور معمول ۴۸ ساعت در هفته ³

تحلیل وضعیت بوم‌شناختی در عمان

برای راه‌اندازی کسب‌وکار در عمان باید به جنبه‌های مختلف بوم‌شناختی این کشور توجه کرد، زیرا می‌تواند بر موفقیت و پایداری کسب‌وکار تأثیر بگذارد. کشور عمان با توجه به موقعیت جغرافیایی خود در شبه جزیره عربستان، دارای آب‌وهوای گرم‌وخشک و بیابانی است، که تحت تأثیر عواملی مانند افزایش دما، تغییرات در بارندگی، افزایش شدت طوفان‌ها و افزایش سطح دریا قرار دارد. میانگین دما در عمان در حال افزایش است و این منجر به تابستان‌های گرم‌تر و زمستان‌های معتدل‌تر می‌شود. تابستان‌های عمان بسیار گرم‌وخشک است و زمستان‌هایی معتدل دارد. دمای هوا در تابستان ممکن است به ۵۰ درجه سانتی‌گراد برسد. این گرما ممکن است برای کسانی که به این شرایط عادت ندارند، به‌خصوص برای افراد مسن و کسانی که مشکلات سلامتی دارند، مشکل‌ساز باشد. گرمای شدید می‌تواند به مشکلات بهداشتی مانند کم‌آبی، گرم‌زدگی و مشکلات پوستی منجر شود. همچنین ممکن است این شرایط آب‌وهوایی روی بهره‌وری نیروی کار اثر بگذارد. بدون شک اطمینان از دسترسی به آب کافی و استفاده از وسایل سرمایشی و سیستم‌های تهویه مطبوع ضروری است. این ضرورت، نیاز به مدیریت منابع انرژی و مدیریت هزینه‌ها را تشدید خواهد کرد.

عمان نیز مانند بسیاری از کشورهای دیگر با چالش‌های تغییرات آب‌وهوایی مواجه است که می‌تواند تأثیراتی بر منابع آب، کشاورزی و زیست‌بوم‌های طبیعی داشته‌باشد. این تغییرات می‌توانند منجر به بروز پدیده‌های جوی شدید شود، به‌طوری که طی آن دوره‌های خشکسالی طولانی‌تر و بارش‌ها، طوفان‌های گرم‌سیری و سیلاب‌ها شدیدتر می‌شوند و به زیرساخت‌ها و کسب‌وکارها آسیب می‌رساند. کسب‌وکارها باید استراتژی‌هایی برای سازگاری با تغییرات آب‌وهوایی و مدیریت بحران داشته‌باشند.

کشور عمان دارای سواحل طولانی، مناطق کوهستانی و صحراهای گسترده است. در نظر گرفتن منطقه جغرافیایی برای راه‌اندازی کسب‌وکار تأثیری مهم بر حمل‌ونقل و دسترسی به منابع دارد.

از سوی دیگر، افزایش سطح دریا باعث فرسایش سواحل و نفوذ آب شور به منابع آب شیرین می‌شود. گذشته از این، منابع آب شیرین در عمان محدود است و بخش زیادی از آب مورد نیاز از طریق فرایند شیرین‌سازی

آب تأمین می‌شود. از همین روی، مصرف بهینه آب و رعایت محدودیت‌های مصرف می‌تواند برای کسب-وکارها چالش‌برانگیز باشد. همچنین ممکن است هزینه تأمین آب برای کسب‌وکارها و ساکنان بالا باشد، به‌خصوص برای کسب‌وکارها و کسانی که به استفاده گسترده از آب نیاز دارند.

عمان دارای منابع غنی از نفت و گاز و همچنین معادن مختلف است. وجود این منابع می‌تواند فرصت‌های اقتصادی زیادی را فراهم کند. گذشته از منابع غنی، کشور عمان دارای گوناگونی زیستی غنی از جمله گونه‌های مختلف گیاهی و جانوری است. لازم است کسب‌وکارها حفاظت از این گوناگونی زیستی و کاهش تأثیرات منفی بر آن‌ها را در برنامه‌ریزی خود قرار دهند، زیرا این کشور قوانین سختگیرانه‌ای برای حفاظت از محیط زیست دارد. رعایت این قوانین و استانداردها ممکن است برای برخی از کسب‌وکارها چالش‌برانگیز باشد، اما به جلوگیری از جریمه‌ها و تعطیلی کسب‌وکار و همچنین گرفتن مجوزهای لازم کمک می‌کند. البته برخی از مناطق در عمان ممکن است به دلیل حفاظت از زیست‌بوم‌های طبیعی، برای توسعه برخی کسب-وکارها محدودیت‌هایی قائل شوند. بنابراین، نیاز به بررسی این موارد وجود دارد.

هرچند عمان در حال توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر، از جمله انرژی خورشیدی و بادی است، اما همچنان به نفت و گاز وابستگی بسیاری دارد. این وابستگی باعث نوسانات قیمت انرژی و عدم‌پایداری بلندمدت می‌شود. استفاده از فن‌آوری‌های نوین و پایدار ممکن است هزینه‌بر باشد و نیاز به سرمایه‌گذاری اولیه بالایی دارد اما می‌تواند هزینه‌های انرژی را کاهش دهد و کسب‌وکارها را پایدارتر کند.

متأسفانه زیرساخت‌های برخی مناطق برای مدیریت پسماند، تصفیه آب و خدمات بهداشتی کافی نیست. این موضوع می‌تواند به بروز مشکلاتی در راه‌اندازی و اداره کسب‌وکارها بیانجامد. همچنین ساخت‌وساز در برخی مناطق، به دلیل شرایط جغرافیایی و نیاز به وجود زیرساخت‌های پیشرفته هزینه‌بر است.

دولت عمان در حال سرمایه‌گذاری در پروژه‌های زیست‌محیطی مختلف است که می‌تواند فرصت‌های جدیدی را برای کسب‌وکارها ایجاد کند.

به‌طور کلی، ممکن است شرایط زیست‌بومی در عمان به بروز محدودیت‌هایی در برنامه‌ریزی و اجرای کسب‌وکارها، زندگی روزمره، و استفاده از منابع طبیعی بیانجامد. با این حال، با مدیریت بهینه منابع، استفاده از فن‌آوری‌های پایدار، می‌توان تاحدودی چنین چالش‌هایی را مدیریت کرد. بی‌شک مدیریت این چالش‌ها به توسعه پایدار منطقه نیز کمک خواهد کرد.